

Instytut Rozwoju Gospodarczego

**Szkoła Główna Handlowa
w Warszawie**

Sławomir Dudek

**KONDYCJA GOSPODARSTW DOMOWYCH
II KWARTAŁ 2020**

PL ISSN 2392-3768

Badanie okresowe Nr 111

BADANIA KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ INSTYTUTU ROZWOJU GOSPODARCZEGO SGH

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz)

Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildirim, István János Tóth

Komitet Redakcyjny i adres Redakcji:

Konrad Walczyk (Redaktor Naczelny)

Sławomir Dudek

Agnieszka Danelczyk

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa

www.sgh.waw.pl/irg/

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

al. Niepodległości 162, 02-554 Warszawa

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MNiSW

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2020

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3768

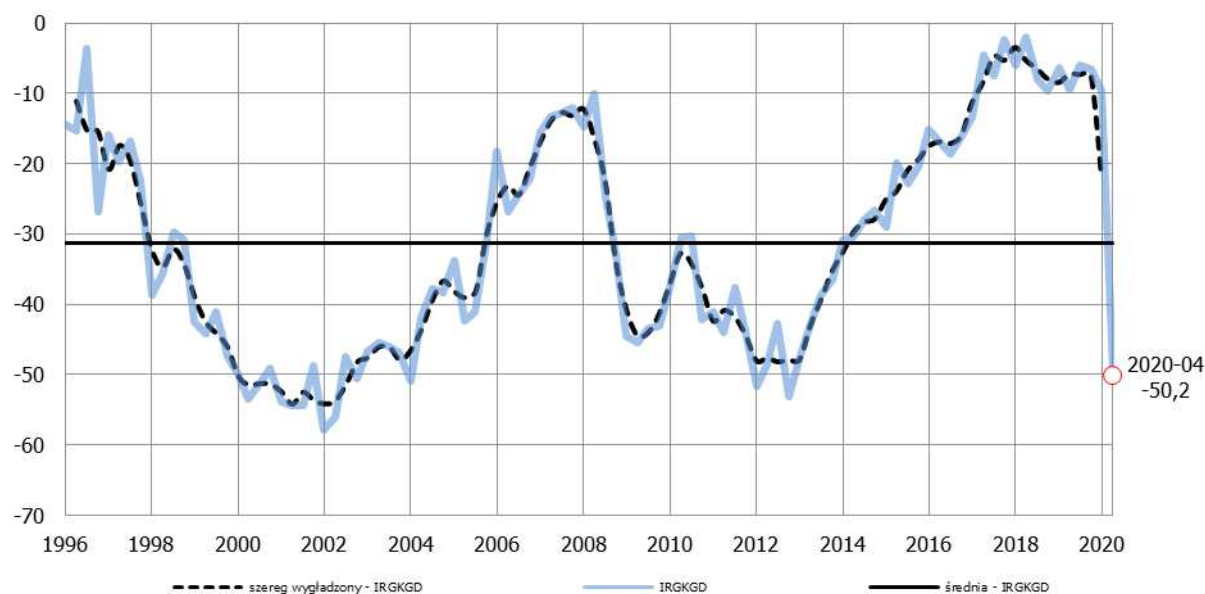
Nr rej. PR 18398

SPIS TREŚCI

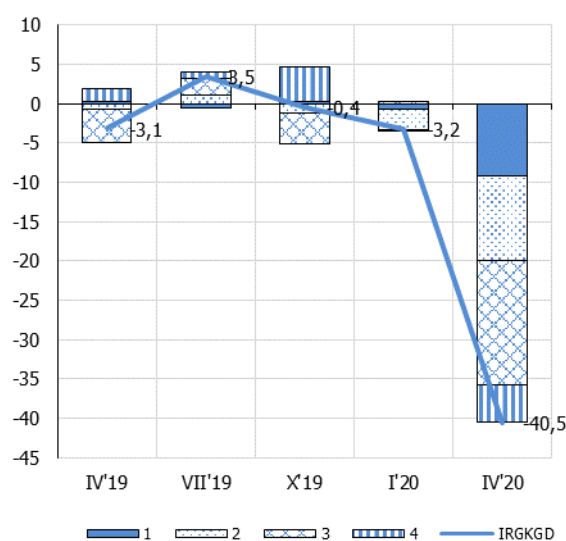
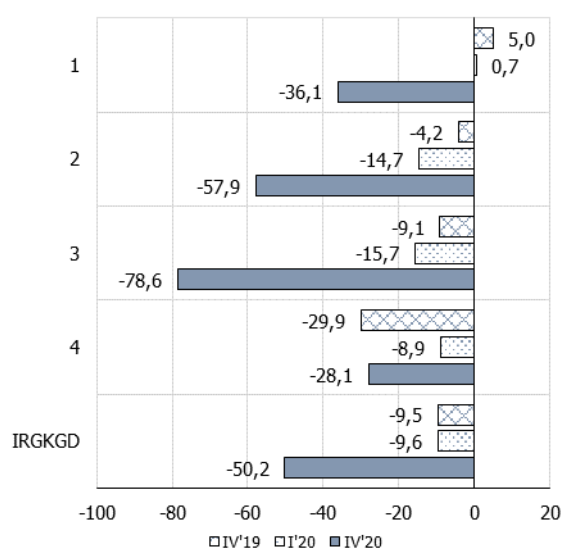
WSKAŹNIK KONDYCJI GOSPODARSTW DOMOWYCH IRG SGH.....	4
ZESTAWIENIE SALD I ZMIAN SALD DLA POSZCZEGÓLNYCH PYTAŃ Z ANKIETY.....	5
SYNTEZA WYNIKÓW	6
SUMMARY.....	9
SZCZEGÓŁOWE WYNIKI BADANIA.....	10
1. Zmiana sytuacji finansowej gospodarstw domowych – diagnoza.....	10
2. Zmiana sytuacji finansowej gospodarstw domowych – prognoza	11
3. Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – diagnoza	12
4. Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – prognoza.....	13
5. Koszty utrzymania – diagnoza	14
6. Zmiana cen – prognoza.....	15
7. Bezrobocie w kraju – prognoza.....	16
8. Zakupy dóbr trwałego użytku – diagnoza	17
9. Zakupy dóbr trwałego użytku – prognoza.....	18
10. Oszczędności – diagnoza.....	19
11. Oszczędności – prognoza	20
12. Obecna kondycja finansowa gospodarstw domowych.....	21
13. Stopa oszczędności	22
14. Zakup samochodu - prognoza.....	23
15. Zakup domu lub mieszkania – prognoza.....	24
16. Remont domu lub mieszkania – prognoza	25
STRUKTURA PRÓBY WEDŁUG CECH RESPONDENTÓW	26
METODOLOGIA I ORGANIZACJA BADANIA	27

WSKAŹNIK KONDYCJI GOSPODARSTW DOMOWYCH IRG SGH

Średnia arytmetyczna z sald: oceny przyszłej sytuacji finansowej (pyt. 2), oceny przyszłej ogólnej sytuacji ekonomicznej (pyt. 4), oczekiwanej zmiany poziomu bezrobocia (pyt. 7) ze znakiem ujemnym, oceny przyszłej skłonności do oszczędzania (pyt. 11).

Salda składowe / Balances	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. Zmiana sytuacji finansowej - prognoza	4,2	5,0	2,5	3,8	0,7	-36,1
2. Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski - prognoza	-1,5	-4,2	0,0	-4,8	-14,7	-57,9
3. Bezrobocie w kraju - prognoza	-8,1	9,1	0,8	16,4	15,7	78,6
4. Oszczędności - prognoza	-36,4	-29,9	-26,1	-8,5	-8,9	-28,1
Wskaźnik WKGD (1+2-3+4)/4	-6,4	-9,5	-6,1	-6,5	-9,6	-50,2

Zestawienie sald i zmian sald dla poszczególnych pytań z ankiety

Wyszczególnienie	j.m.	Zmienna	IV'19	I'20	IV'20	zmiana kw/kw	zmiana r/r
WSKAŹNIK KONDYCJI GOSPODARSTW DOMOWYCH IRG SGH	saldo [pp.]	IRGKGD	-9,5	-9,6	-50,2	-40,5	-40,6
1. Zmiana sytuacji finansowej gospodarstw domowych – diagnoza	saldo [pp.]	KGD.FS.S	-5,8	2,6	-22,1	-24,7	-16,3
2. Zmiana sytuacji finansowej gospodarstw domowych – prognoza	saldo [pp.]	KGD.FS.F	5,0	0,7	-36,1	-36,8	-41,0
3. Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – diagnoza	saldo [pp.]	KGD.GES.S	6,0	1,6	-29,3	-30,9	-35,2
4. Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – prognoza	saldo [pp.]	KGD.GES.F	-4,2	-14,7	-57,9	-43,2	-53,8
5. Koszty utrzymania – diagnoza	saldo [pp.]	KGD.PRA.S	20,6	39,2	30,1	-9,1	9,4
6. Zmiany cen – prognoza	saldo [pp.]	KGD.PRA.F	46,7	70,3	73,1	2,8	26,4
7. Bezrobocie w kraju – prognoza (odwrócona skala)	saldo [pp.]	KGD.UNEMP.F	9,1	15,7	78,6	-62,9	-69,5
8. Zakupy dóbr trwałego użytku – diagnoza	saldo [pp.]	KGD.MP.S	-11,8	4,7	-34,7	-39,4	-23,0
9. Zakupy dóbr trwałego użytku – prognoza	saldo [pp.]	KGD.MP.F	4,3	22,5	-1,1	-23,5	-5,4
10. Oszczędności – diagnoza	saldo [pp.]	KGD.SAV.S	-21,7	-3,8	-13,1	-9,3	8,6
11. Oszczędności – prognoza	saldo [pp.]	KGD.SAV.F	-29,9	-8,9	-28,1	-19,1	1,8
12. Obecna kondycja finansowa gospodarstw domowych	saldo [pp.]	KGD.FIN.S	17,4	23,3	19,7	-3,6	2,3
13. Stopa oszczędności	%	KGD.SAVRATE.S	14,2	15,1	14,3	-0,8	0,1
14. Zakup samochodu - prognoza	saldo [pp.]	KGD.CAR.F	-85,8	-57,9	-71,0	-13,1	14,8
15. Zakup domu lub mieszkania - prognoza	saldo [pp.]	KGD.HOUSEBUY.F	-81,8	-49,1	-61,4	-12,4	20,4
16. Remont domu lub mieszkania - prognoza	saldo [pp.]	KGD.HOUSEEXP.F	-38,2	-8,8	-32,7	-23,9	5,5

SYNTEZA WYNIKÓW

W drugim kwartale 2020 r. **nastroje gospodarstw domowych uległy gwałtownemu pogorszeniu**. Wartość wskaźnika kondycji gospodarstw domowych (IRGKGD) obniżyła się do poziomu 50,2 pkt (9,5 pkt w poprzednim badaniu). To największy w historii badania spadek wartości wskaźnika (o 40,5 pkt). Dla porównania, w okresie kryzysu finansowego z lat 2008-2009 wartość IRGKGD zmniejszyła się w ciągu 4 kwartałów (łącznie) o ok. 35 pkt. Zmalały wartości wszystkich składowych wskaźnika IRGKGD. W największym stopniu nasiliły się obawy przed bezrobociem – wartość salda wzrosła o prawie 63 pkt. Niemal równie głęboki pesymizm dotyczy przyszłej, ogólnej sytuacji w gospodarce polskiej. Oba salda osiągnęły najniższe wartości w historii badania. Gospodarstwa domowe spodziewają się pogorszenia się swojej sytuacji finansowej (wartość salda obniżyła się o 36,8 pkt) i osłabienia zdolności do oszczędzania (o 18,2 pkt).

Znacznie pogorszyły się oceny bieżącej, ogólnej sytuacji gospodarczej w Polsce. Wartość salda zmniejszyła się o 30,9 pkt w porównaniu z I kwartałem br. Jest niższa niż w szczycie koniunktury zanotowanym pod koniec 2017 r. o 45,4 pkt. Zdaniem ankietowanych, pogorszyły się również perspektywy polskiej gospodarki. Wartość salda prognostycznego obniżyła się o 43,2 pkt. Jest niższa od zanotowanego na przełomie 2017/2018 (w szczycie koniunktury) o ponad 70 pkt. Ośrodki prognostyczne przewidują, iż gospodarkę polską czeka w roku 2020 głęboka recesja, sięgająca, zdaniem niektórych, nawet ponad 10% r/r. Znajduje to odzwierciedlenie w ogromnym pesymizmie konsumentów. Największy wpływ na załamanie się ekonomicznych nastrojów gospodarstw domowych miał w II kwartale **wzrost obaw przed bezrobociem**. Wartość salda osiągnęła najwyższy poziom w historii badania (od 1996 r.), 78,6%. Ponad 91% badanych spodziewa się wzrostu bezrobocia w kraju (przed kwartałem 40,1%, a przed rokiem 34,7%), z czego 70,2% wyraża obawę, że wzrost bezrobocia w nadchodzących 12 miesiącach będzie znaczny (12% przed kwartałem i tyle samo przed rokiem). Należy zwrócić przy tym uwagę, iż choć recesja w Polsce w roku bieżącym ma być, wg prognoz Komisji Europejskiej, najniższa spośród krajów UE (4,3%), to obawy przed wzrostem bezrobocia w Polsce są bardzo silne. Polska zajmuje 4 miejsce wśród krajów UE w tym względzie (za Węgrami, Portugalią i Estonią). Na Węgrzech obawy o znaczny wzrost bezrobocia wyraziło ponad 75% gospodarstw domowych, zaś prognozowany przez KE spadek realnego PKB ma wynieść 7,0%. Dla porównania, w Niemczech recesja ma sięgnąć 6,5%, a obawy o znaczny wzrost bezrobocia wyraziło ok. 51% uczestników badania.

Wraz z pogorszeniem się ocen sytuacji makroekonomicznej **Polacy gorzej oceniają również własną sytuację dochodową**. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o bieżącą sytuację finansową gospodarstw domowych zmniejszyło się o 24,7 pkt, a wartość salda prognostycznego o 36,8 pkt.

Po czterech kwartałach wzrostu **obniżył się poziom kosztów utrzymania**. Wartość salda zmniejszyła się o 9,1 pkt. Blisko 55% ankietowanych stwierdziło, że koszty utrzymania są wyższe niż przed rokiem (62,9% przed kwartałem, 45,4% przed rokiem). Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych również spowolnił, głównie za sprawą cen paliw. Nadal jednak rosną oczekiwania inflacyjne na nadchodzący rok. Wartość salda prognostycznego

uległa zwiększeniu o 2,8 pkt. Postępuje silna tendencja wzrostowa. Aż 86% gospodarstw domowych spodziewa się utrzymania się lub przyspieszenia tempa inflacji (poprzednio 88,4%, przed rokiem 77,6%). Przeważają jednak gospodarstwa, które przewidują wzrost tempa inflacji; jest ich 66,4% (56,1% przed kwartałem i 30,9% przed rokiem). Przyszłe oczekiwania inflacyjne będą kształtowane przez dwa przeciwstawne czynniki: załamanie się popytu, oddziałujące na spadek poziomu cen z jednej strony, z drugiej – ujemny szok podaży, spowodowany przez administracyjne ograniczenie aktywności gospodarczej w celu przeciwdziałania epidemii COVID-19, wywierający nacisk na wzrost poziomu cen producentów.

W ocenie gospodarstw domowych **obecne warunki nie sprzyjają zakupowi dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku**. Wartość salda obniżyła się do najniższego poziomu w historii badania, -34,7 pkt (spadek w ciągu kwartału o 39,4 pkt). Odsetek ankietowanych, którzy pozytywnie wypowiadają się nt. klimatu do zakupu dóbr trwałych, zmniejszył się z 1,8% do 11,1% (13,7% przed rokiem). Zarazem wzrósł – z 17,1% do 45,8% – odsetek gospodarstw domowych, których zdaniem obecny czas „nie jest odpowiedni”, by kupować dobra trwałego użytku (25,5% w II kwartale 2019 r.). „Zamrożenie” gospodarki, zwłaszcza ograniczenia nałożone na handel, spowodowały, że sprzedaż detaliczna w grupie „meble, RTV, AGD” zmniejszyła się w marcu i kwietniu realnie o ok. 17% r/r (GUS). Z kolei wartość salda prognostycznego obniżyła się o 23,6 pkt. Pomimo spadku jest wyższa od wieloletniej średniej (o 5,1 pkt). Odsetek gospodarstw domowych, które przewidują wzrost wydatków na nabycie dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku w ciągu kolejnych 12 miesięcy, zmniejszył się do poziomu niemal 30% (z 46,7% przed kwartałem, 31,7% przed rokiem). Nadal więc konsumentów, którzy planują zwiększenie wydatków, jest więcej niż spodziewających się ich zmniejszenia (29,1%, 9,3% w I kwartale i 21,6% przed rokiem). Pogorszenie się ocen perspektyw rozwojowych gospodarki i sytuacji dochodowej gospodarstw domowych skutecznie zniechęcają je do dokonywania większych wydatków. Należy się spodziewać, że niższy popyt konsumpcyjny na dobra trwałe utrzyma się w nadchodzących miesiącach.

Gospodarstwa domowe zrewidowały również plany zakupu samochodu. W odpowiedzi na pytanie o prawdopodobieństwo nabycia samochodu w najbliższym roku $\frac{2}{3}$ uczestników badania (62,4%) oceniło je jako żadne. Natomiast odsetek ankietowanych wskazujących na „bardzo duże” lub „dość duże” prawdopodobieństwo zakupu pojazdu wynosi obecnie 9,4% (17,1% w I kwartale i 5,3% przed rokiem). Wartość salda obniżyła się o 13,1 pkt, jest jednak nadal większa niż przed rokiem (o 14,8 pkt). Według GUS, sprzedaż detaliczna w grupie „pojazdy mechaniczne, motocykle, części” zmniejszyła się w kwietniu o ponad 50% r/r.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o planowany zakup lub budowę domu/mieszkania zmalała o 12,3 pkt. Utrzymuje się jednak na poziomie wyższym niż przed rokiem (o 20,4 pkt). Blisko 17% gospodarstw domowych ocenia, że zakup przez nie mieszkania/domu jest prawdopodobny (przed kwartałem 24,2% i 7,0% przed rokiem). Wg GUS, liczba wydanych w kwietniu pozwoleń na budowę spadła o 5% r/r. Rozpoczęto mniej inwestycji niż przed rokiem o ok. 37% r/r, a liczba mieszkań oddanych do użytku zmniejszyła się o ponad 22%.

Po pięciu kwartałach wzrostu zanotowano spadek zainteresowania remontem/podniesieniem standardu domu/mieszkania. Saldo obniżyło swoją wartość o 23,9 pkt. Wciąż jest jednak ona wyższa niż przed rokiem (o 5,5 pkt) i przewyższa długookresową średnią (o 19,2 pkt). Obecnie 28,2% gospodarstw domowych ocenia prawdopodobieństwo poniesienia wydatków remontowych jako „bardzo duże” lub „dość duże” (44,2% poprzednio, 24,5% przed rokiem).

Wartość wskaźnika zbilansowania bieżących dochodów i wydatków gospodarstwa domowego zmniejszyła się o 3,6 pkt do wysokości 19,7 pkt. Jest wyższa niż przed rokiem o 2,3 pkt. Odsetek gospodarstw domowych, które „nieco oszczędzają”, jest na względnie wysokim poziomie i wynosi ok. 47,8% (54,4% w I kwartale i 42,6% przed rokiem). Gospodarstw, które „dużo oszczędzają”, jest 4,9%. Łącznie więc niemal 53% ankietowanych deklaruje zdolność do oszczędzania (poprzednio ponad 59%, a przed rokiem 47,6%). Odsetek tych, które „wpadają w długi”, wynosi 3,2% (4,3% poprzednio, 2,8% przed rokiem), zaś odsetek tych, które oceniają, że „przejadają oszczędności”, jest równy 11,8% (8,7% poprzednio, 12% przed rokiem). Wśród oszczędzających przeważają gospodarstwa domowe, które odkładają między 10% a 20% swoich dochodów; jest ich 40% (42,2% poprzednio i 33,8% przed rokiem). Udział tej grupy w liczbie gospodarstw domowych ogółem stopniowo rósł, a od trzech kwartałów przewyższa udziały grup pozostałych. Wcześniej przeważały gospodarstwa domowe, które oszczędzały mniej niż 10% dochodów. Takich gospodarstw domowych jest obecnie 36,5% (31,6% poprzednio i 42,2% przed rokiem). Z kolei tych, które są w stanie zaoszczędzić ponad 20%, jest 23,4% (26,2% w I kwartale, 24% przed rokiem). Średnia, szacowana stopa oszczędności wynosi 14,3% (15,1% przed kwartałem, 14,2% w II kwartale 2019 r.). Oznacza to, że **kryzys COVID-19 nie wpłynął znacząco na zbilansowanie budżetów gospodarstw domowych i ich oszczędności.**

Pogorszyły się oceny klimatu do oszczędzania. Wartość salda zmniejszyła się o 9,3 pkt do wysokości -13,1 pkt. Mimo to utrzymuje się na poziomie wyższym od wieloletniej średniej (o 23,6 pkt). Niemal 41% gospodarstw domowych uważa, że obecnie jest „bardzo dobry czas, aby oszczędzać” (48% poprzednio i 35% przed rokiem). Pogorszyły się również prognozy zdolności do oszczędzania. Obecnie 28,6% uczestników badania ocenia, że z „bardzo dużym” lub „dość dużym” prawdopodobieństwem w nadchodzącym roku zdołają zaoszczędzić jakiegokolwiek pieniądze (42,5% w I kwartale i 29,6% przed rokiem). Równocześnie odnotowano wzrost odsetka gospodarstw domowych – z 11% do 17,3% – które nie spodziewają się cokolwiek zaoszczędzić (26,3% w II kwartale 2019 r.). Malejące dochody gospodarstw domowych osłabiają ich zdolność do oszczędzania. Z drugiej jednak strony obawy o przyszłość wzmagają motyw przecznościowy oszczędności. Należy przy tym zaznaczyć, że wartość salda wyraża, jak powszechna jest zdolność do oszczędzania, lecz nie przedstawia nominalnej wartości oszczędności.

SUMMARY

In the 2nd quarter of 2020, consumer confidence deteriorated sharply. The IRG SGH consumer confidence indicator (IRGKGD) declined by 40.5 pts (to -50.2 pts), which is the record high decrease. Even during the 2008-2009 financial crisis, the cumulated drop over 4 consecutive quarters was much lower, rounding up to 35 pts. All components of the indicator diminished, with the balance of fears of getting unemployed soaring by almost 63 pts to hit record high. Currently, more than 91% of consumers expect an increase in unemployment in the country in the upcoming 12 months (ca. 40% in the previous quarter, and ca. 36% a year ago). The majority of consumers (over 70%) expect unemployment to rise "significantly" (compared to 12% one year ago). Despite the fact that the European Commission forecasts the mildest (amongst EU economies) recession in Poland in 2020 (4.3%), the fear of rising unemployment in Poland is very strong, with only Hungary, Portugal and Estonia noting higher figures. For the sake of comparison, the recession in Germany is expected to be 6.5% while 51% of consumers declare significant concern about rising unemployment.

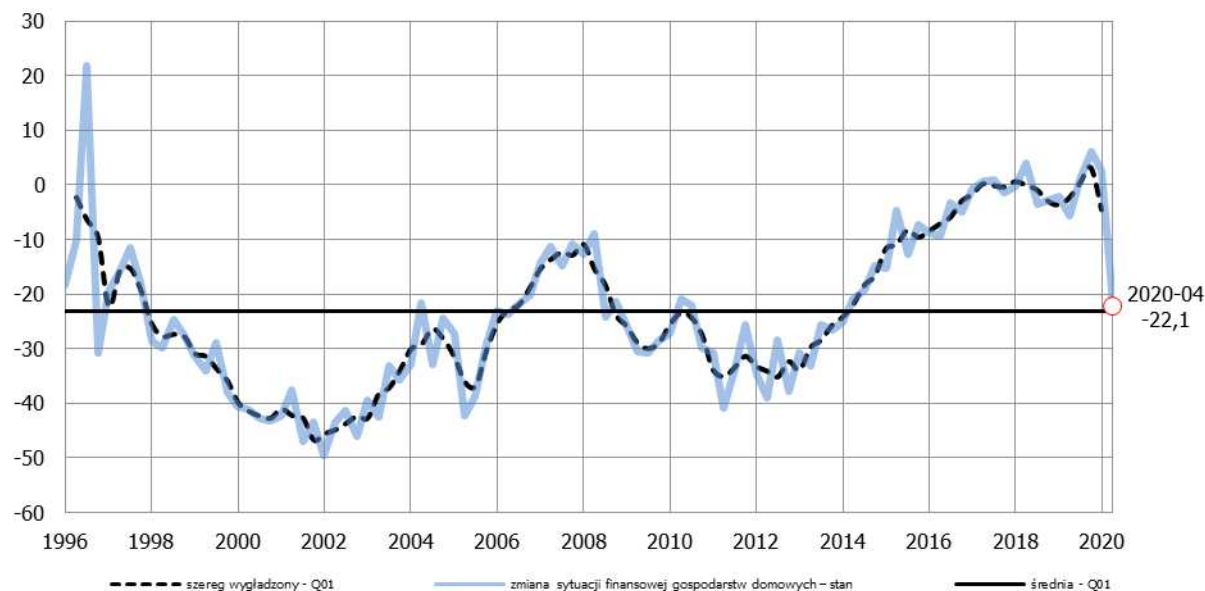
The survey participants express deep pessimism about the overall situation in the economy. The balance dropped by approx. 43 pts. Negative assessment of the macroeconomic environment results in poor prospects of financial situation of households (the respective balance declined by as much as 37 pts) and diminishing propensity to save.

On the whole, the COVID-19 crisis brought about a downturn in consumer confidence which is likely to last over the next quarters.

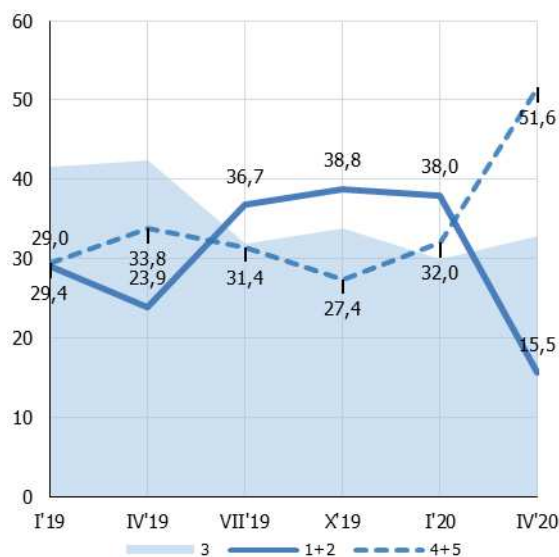
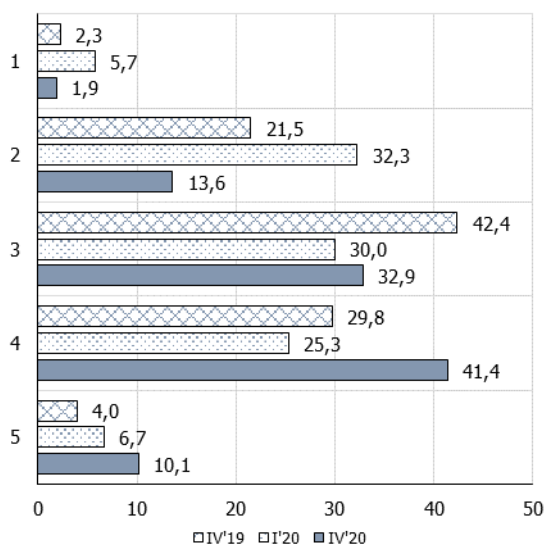
SZCZEGÓŁOWE WYNIKI BADANIA

1. Zmiana sytuacji finansowej gospodarstw domowych – diagnoza

Jak oceniacie Państwo obecną sytuację finansową swego gospodarstwa domowego w porównaniu z sytuacją sprzed 12 miesięcy?

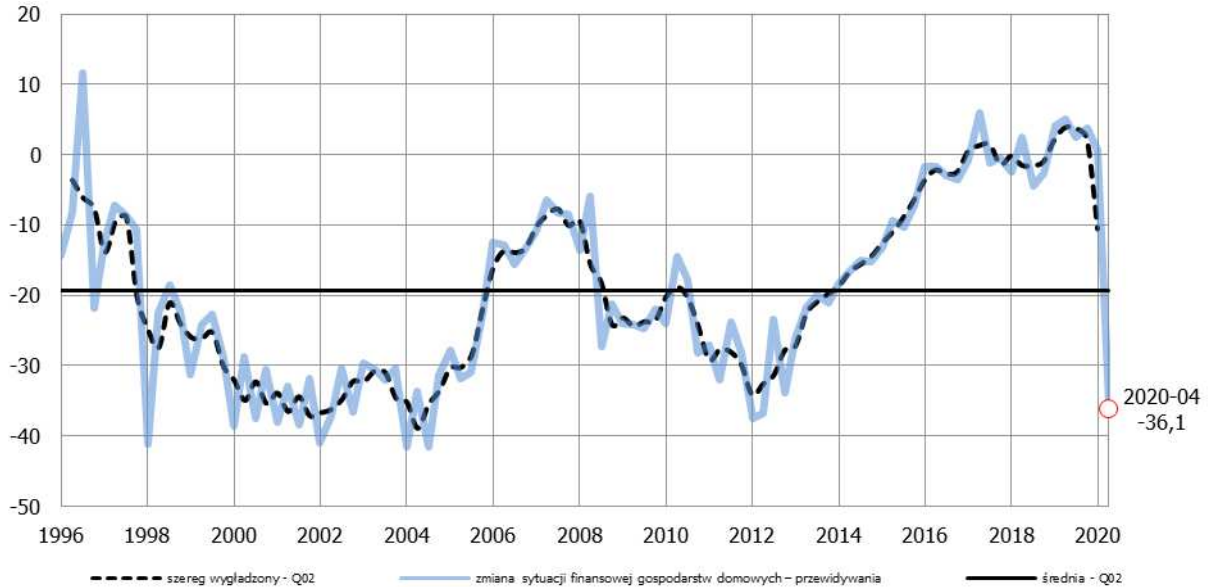
Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. poprawiła się bardzo	2,4	2,3	3,5	6,0	5,7	1,9
2. poprawiła się trochę	26,6	21,5	33,3	32,8	32,3	13,6
3. bez zmian	41,6	42,4	31,9	33,8	30,0	32,9
4. pogorszyła się trochę	23,1	29,8	24,6	22,2	25,3	41,4
5. pogorszyła się bardzo	6,3	4,0	6,8	5,2	6,7	10,1
Saldo (1+0,5*2-0,5*4-5)	-2,1	-5,8	1,0	6,1	2,6	-22,1

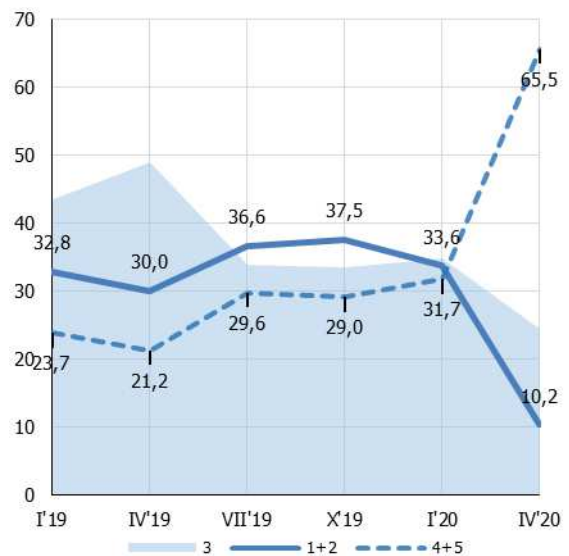
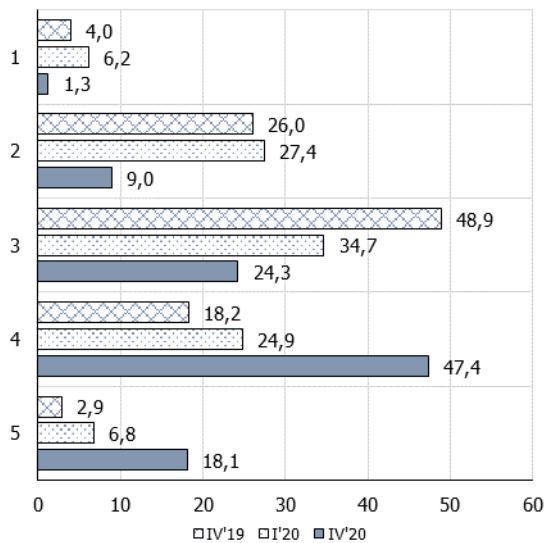
37

2. Zmiana sytuacji finansowej gospodarstw domowych – prognoza

Jak - przypuszczalnie - zmieni się sytuacja finansowa Państwa gospodarstwa domowego w następnych 12 miesiącach?

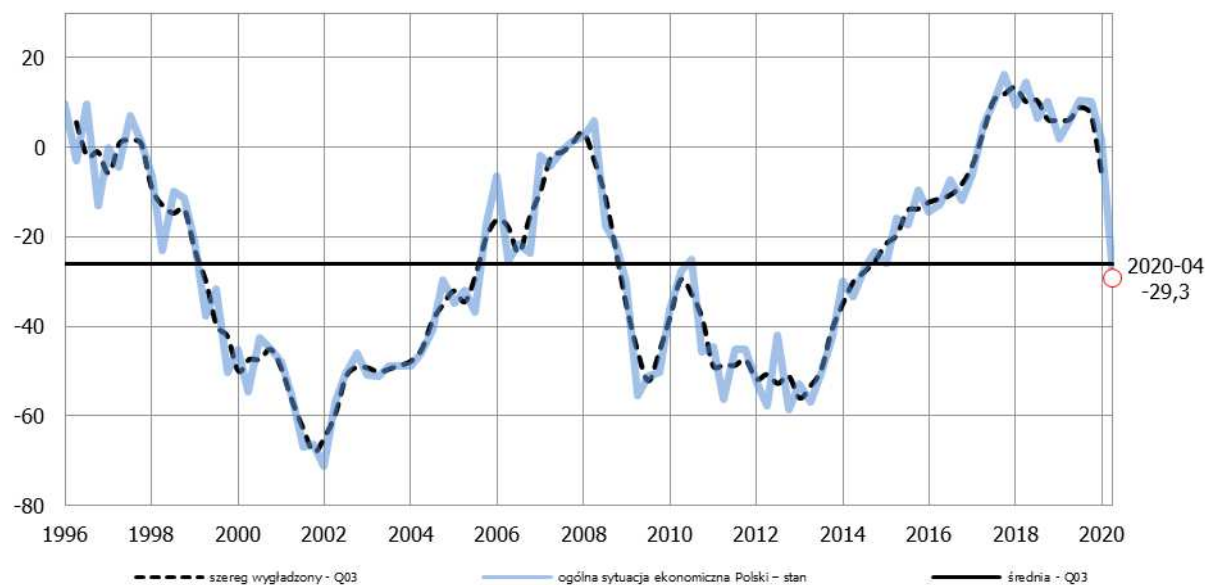

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. poprawi się bardzo	3,1	4,0	4,3	5,8	6,2	1,3
2. poprawi się trochę	29,7	26,0	32,3	31,6	27,4	9,0
3. bez zmian	43,5	48,9	33,8	33,5	34,7	24,3
4. pogorszy się trochę	19,9	18,2	23,5	22,4	24,9	47,4
5. pogorszy się bardzo	3,8	2,9	6,1	6,7	6,8	18,1
Saldo (1+0,5*2-0,5*4-5)	4,2	5,0	2,5	3,8	0,7	-36,1

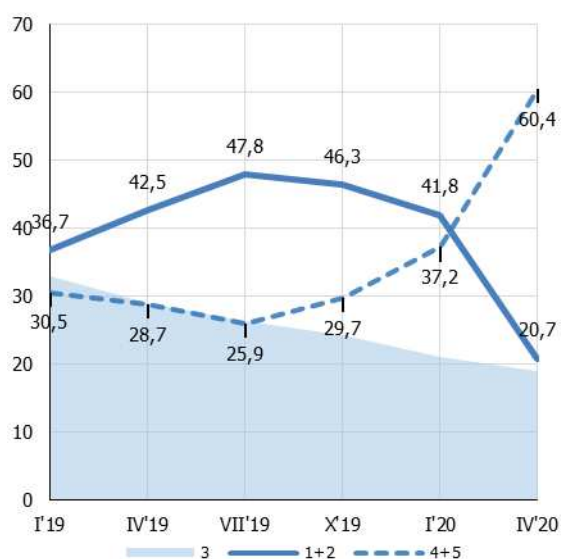
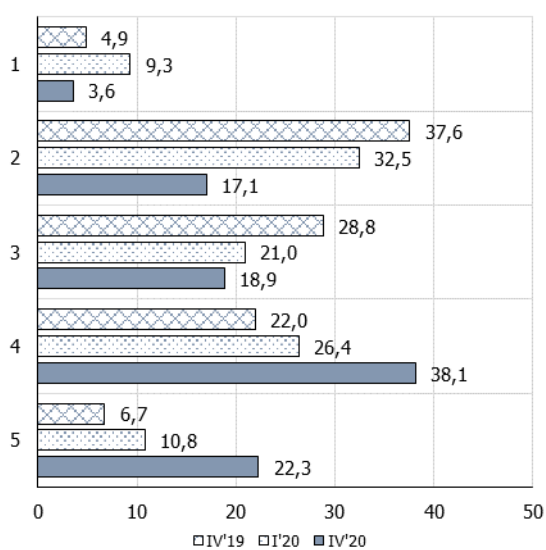

3. Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – diagnoza

Jak zmieniła się, Państwa zdaniem, ogólna sytuacja ekonomiczna Polski w ostatnich 12 miesiącach?

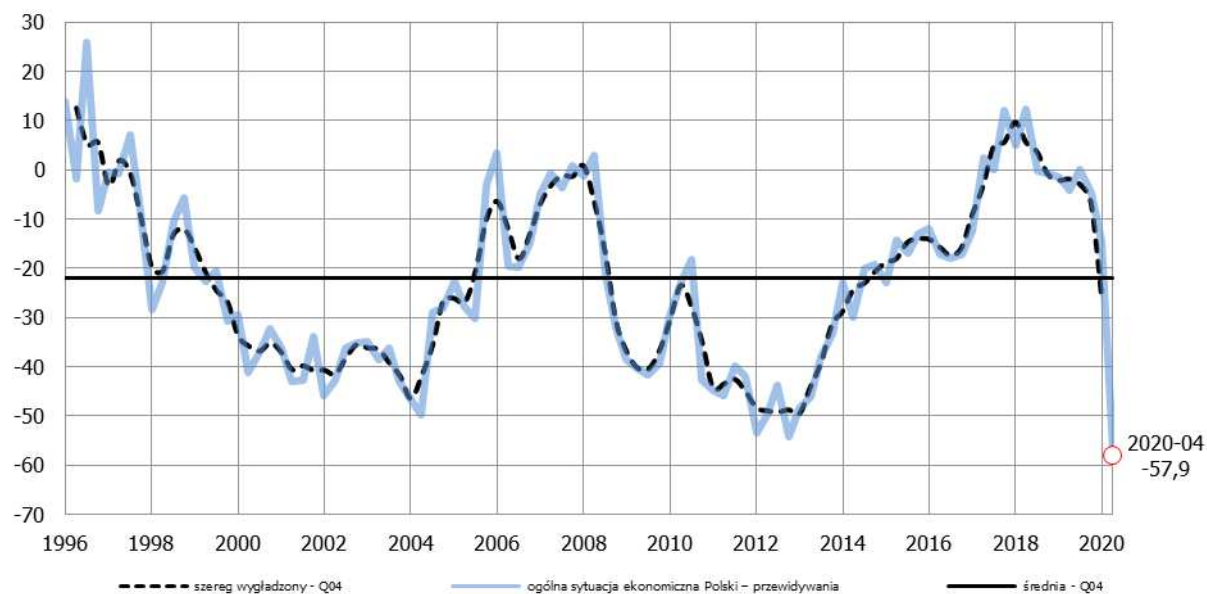

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. poprawiła się bardzo	4,2	4,9	7,5	11,3	9,3	3,6
2. poprawiła się trochę	32,4	37,6	40,3	34,9	32,5	17,1
3. bez zmian	32,8	28,8	26,3	24,1	21,0	18,9
4. pogorszyła się trochę	23,8	22,0	17,4	22,1	26,4	38,1
5. pogorszyła się bardzo	6,6	6,7	8,4	7,6	10,8	22,3
Saldo (1+0,5*2-0,5*4-5)	1,9	6,0	10,5	10,2	1,6	-29,3

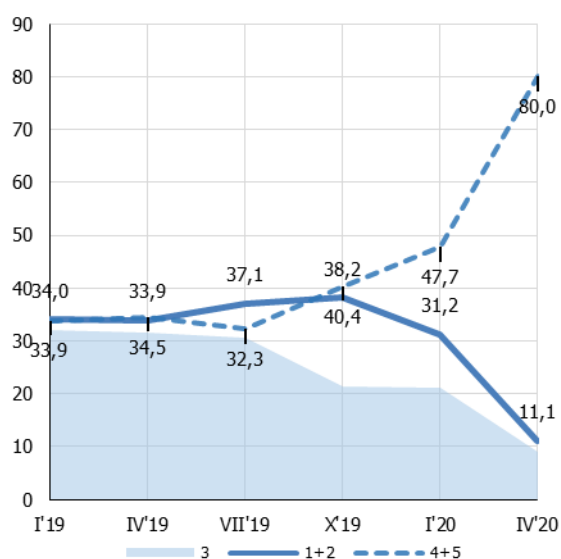
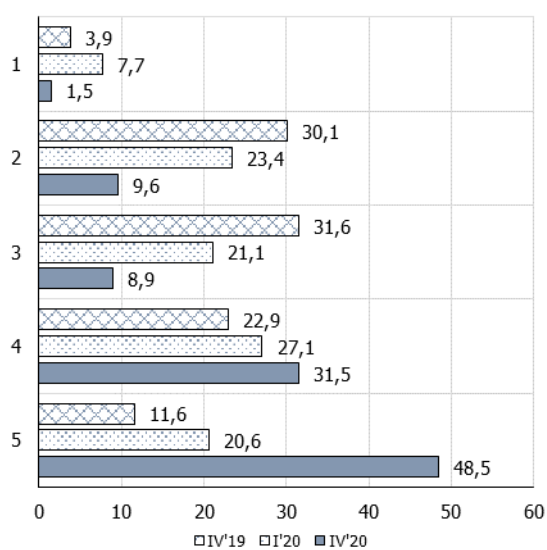

4. Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – prognoza

Jak, Państwa zdaniem, zmieni się ogólna sytuacja ekonomiczna Polski w następnych 12 miesiącach?

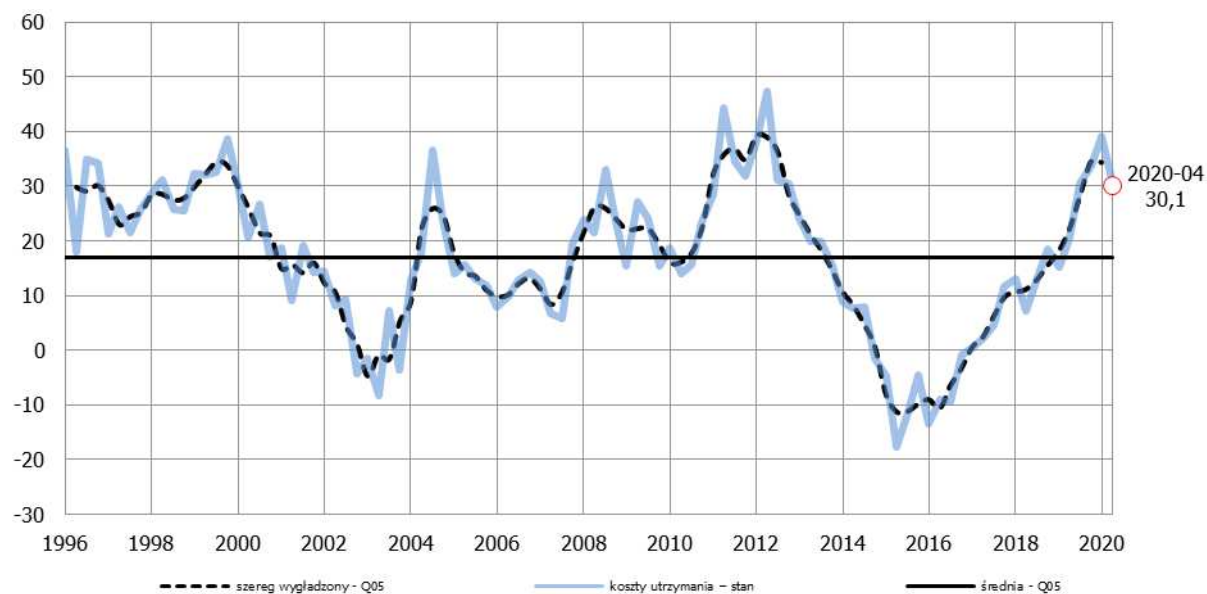

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. poprawi się bardzo	4,2	3,9	6,4	8,4	7,7	1,5
2. poprawi się trochę	29,8	30,1	30,7	29,8	23,4	9,6
3. bez zmian	32,1	31,6	30,7	21,5	21,1	8,9
4. pogorszy się trochę	26,5	22,9	21,1	24,6	27,1	31,5
5. pogorszy się bardzo	7,3	11,6	11,1	15,8	20,6	48,5
Saldo (1+0,5*2-0,5*4-5)	-1,5	-4,2	0,0	-4,8	-14,7	-57,9

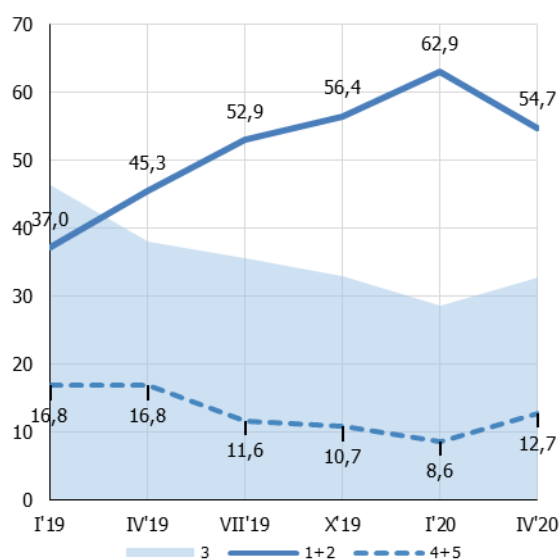
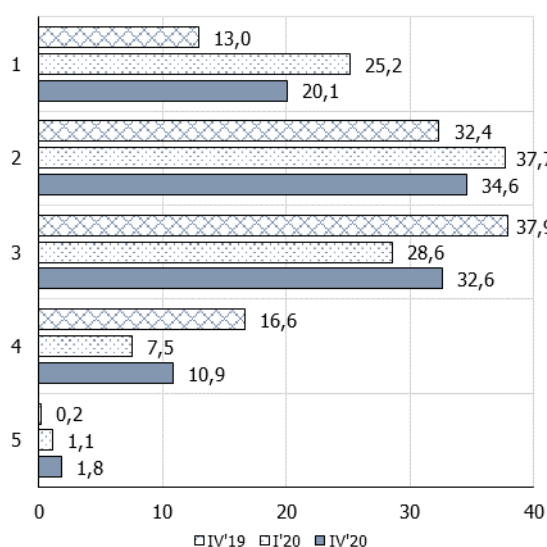

5. Koszty utrzymania – diagnoza

Czy w porównaniu z sytuacją sprzed 12 miesięcy koszty utrzymania w skali kraju są, Państwa zdaniem teraz: ... ?

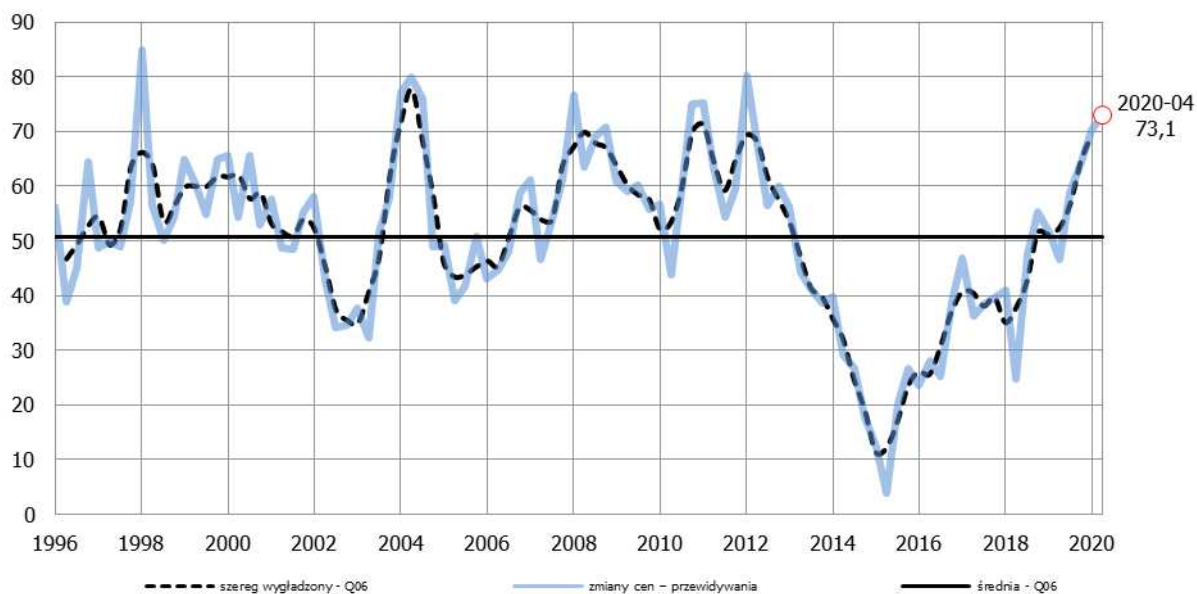

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. wyraźnie dużo wyższe	10,3	13,0	20,7	23,1	25,2	20,1
2. znacznie wyższe	26,7	32,4	32,2	33,3	37,7	34,6
3. nieco wyższe	46,2	37,9	35,5	32,9	28,6	32,6
4. takie same	16,6	16,6	10,5	9,6	7,5	10,9
5. niższe	0,2	0,2	1,1	1,1	1,1	1,8
Saldo (1+0,5*2-0,5*4-5)	15,2	20,6	30,4	33,8	39,2	30,1

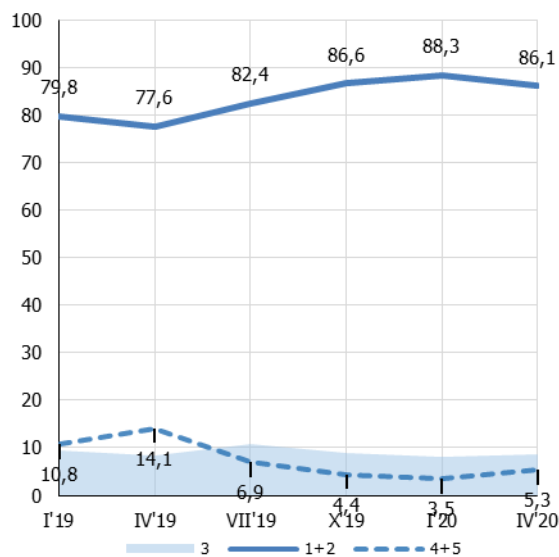
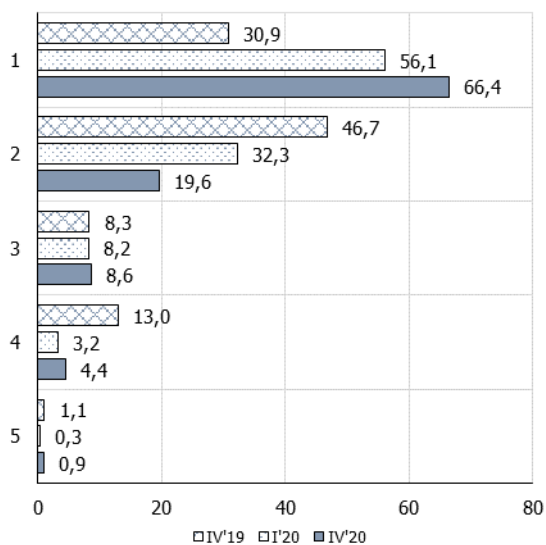

6. Zmiana cen – prognoza

Porównując z tym co dzieje się teraz, czy Państwo sądzą, że w najbliższych 12 miesiącach w skali kraju: ... ?

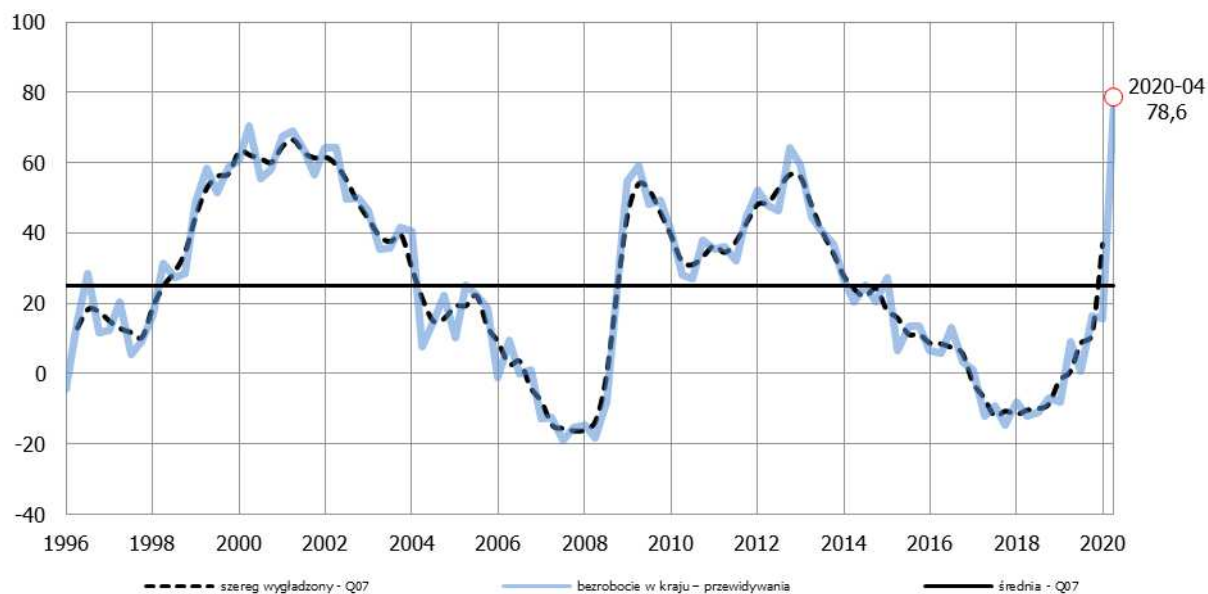

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. wzrost cen będzie szybszy	35,0	30,9	42,6	47,3	56,1	66,4
2. ceny wzrastać będą tak samo	44,8	46,7	39,8	39,3	32,3	19,6
3. ceny wzrastać będą wolniej	9,5	8,3	10,7	9,0	8,2	8,6
4. ceny będą mniej więcej takie same	9,7	13,0	6,4	3,7	3,2	4,4
5. ceny nieco zmaleją	1,1	1,1	0,5	0,7	0,3	0,9
Saldo (1+0,5*2-0,5*4-5)	51,4	46,7	58,7	64,4	70,3	73,1

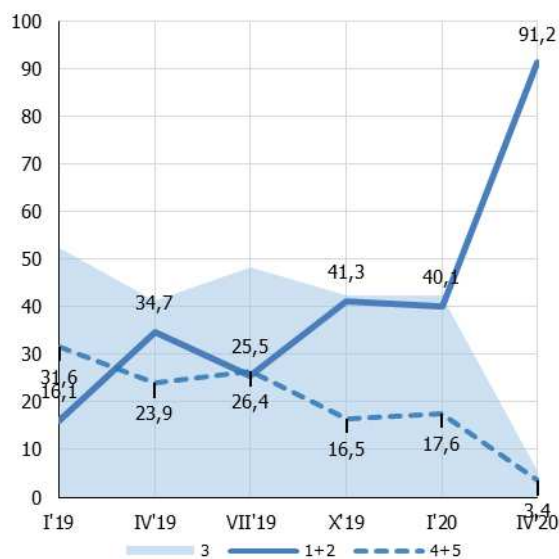
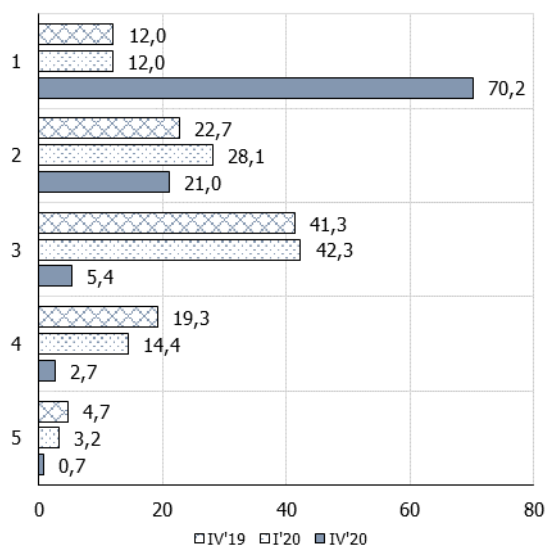

7. Bezrobocie w kraju – prognoza

Jak zmieni się, zdaniem Państwa, bezrobocie w kraju w następnych 12 miesiącach?

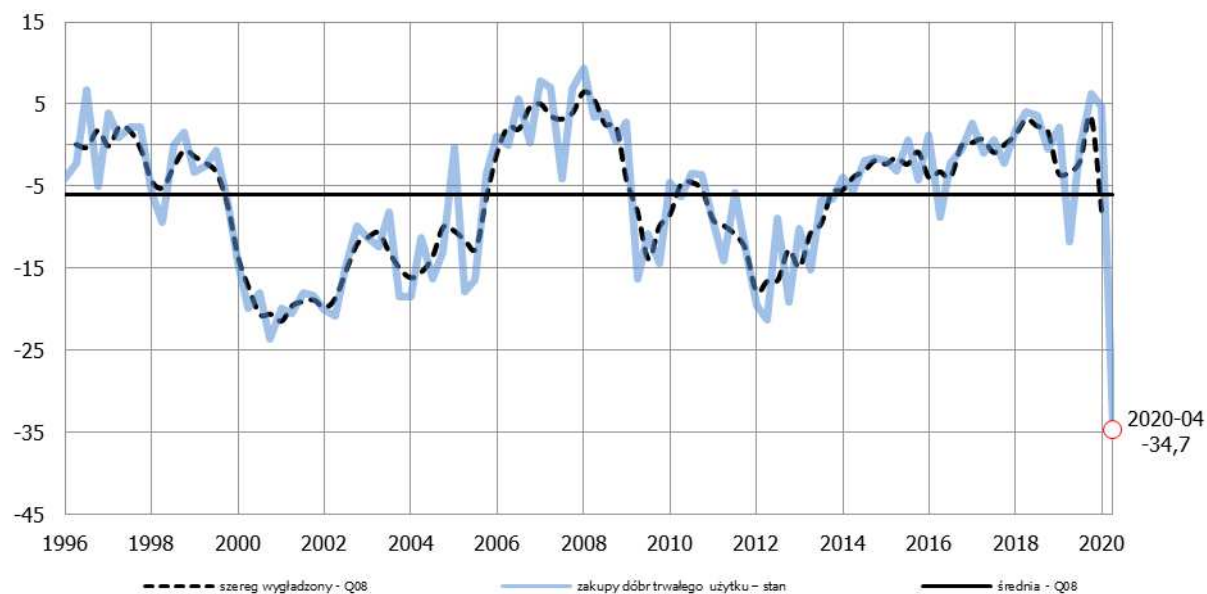

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. znacznie wzrośnie	1,0	12,0	6,8	11,8	12,0	70,2
2. nieznacznie wzrośnie	15,1	22,7	18,6	29,5	28,1	21,0
3. pozostanie takie samo	52,3	41,3	48,2	42,2	42,3	5,4
4. nieznacznie zmaleje	30,0	19,3	22,1	12,8	14,4	2,7
5. znacznie zmaleje	1,7	4,7	4,3	3,7	3,2	0,7
Saldo (1+0,5*2-0,5*4-5)	-8,1	9,1	0,8	16,4	15,7	78,6

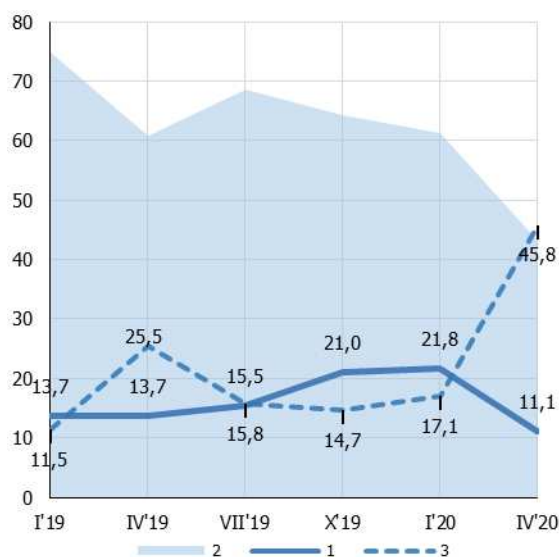
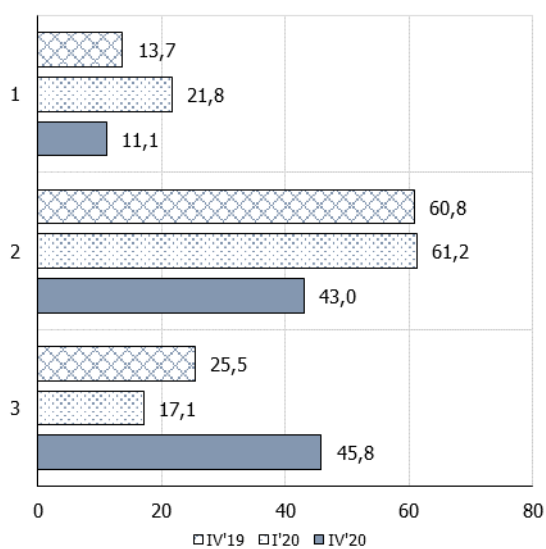

8. Zakupy dóbr trwałego użytku – diagnoza

Czy sądzą Państwo, że obecnie korzystnie jest kupować dobra trwałego użytku (meble, sprzęt RTV, pralkę, kuchenkę, lodówkę): ... ?

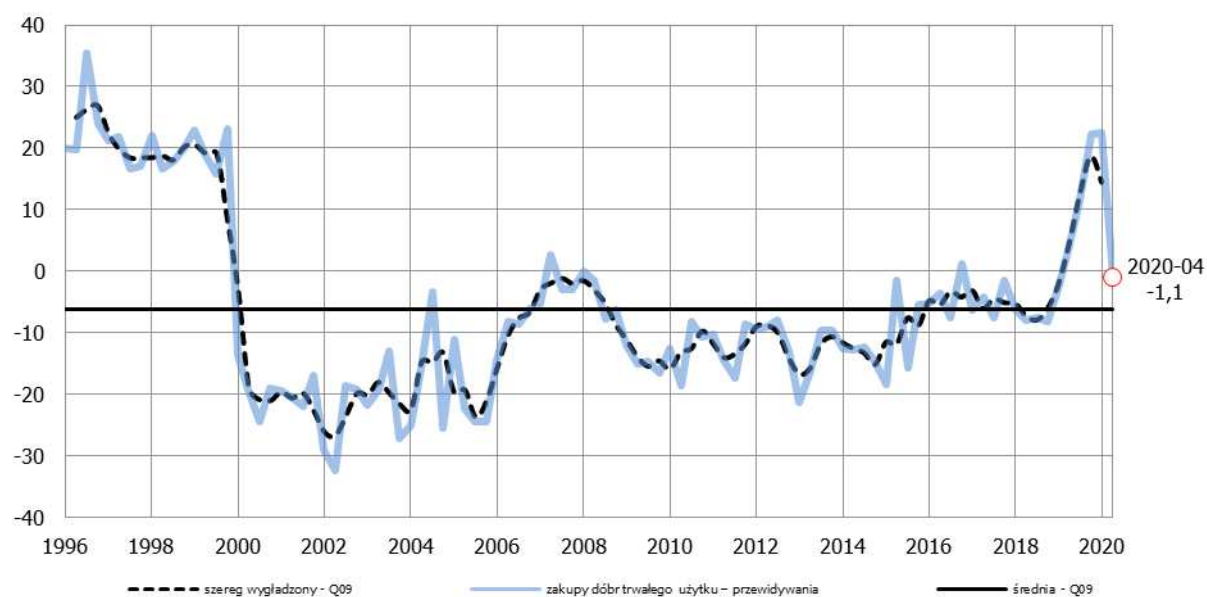

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. tak, teraz właśnie jest odpowiedni czas	13,7	13,7	15,5	21,0	21,8	11,1
2. obecny czas nie jest na to ani dobry, ani zły	74,8	60,8	68,7	64,3	61,2	43,0
3. nie, nie jest to czas odpowiedni	11,5	25,5	15,8	14,7	17,1	45,8
Saldo (1-3)	2,2	-11,8	-0,3	6,3	4,7	-34,7

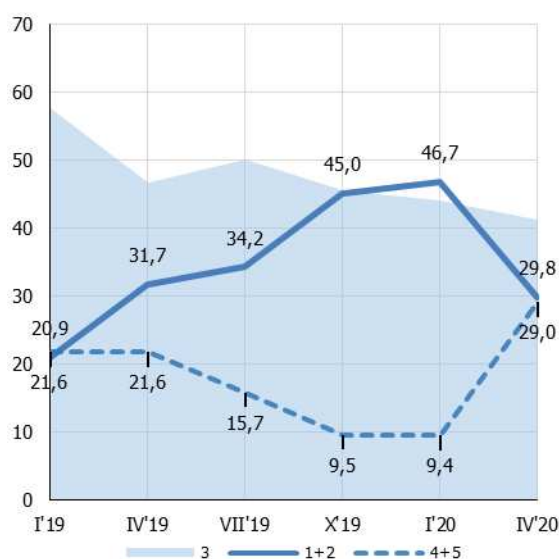
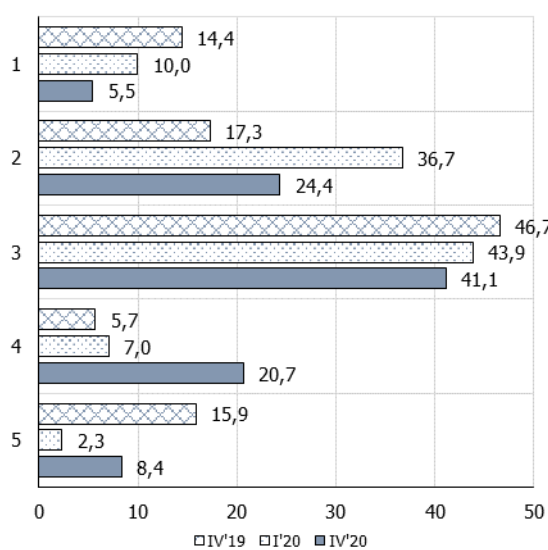

9. Zakupy dóbr trwałego użytku – prognoza

Czy sądzą Państwo, że Wasze wydatki na zakupy dóbr trwałego użytku w następnych 12 miesiącach będą w porównaniu z tego typu wydatkami w poprzednich 12 miesiącach: ... ?

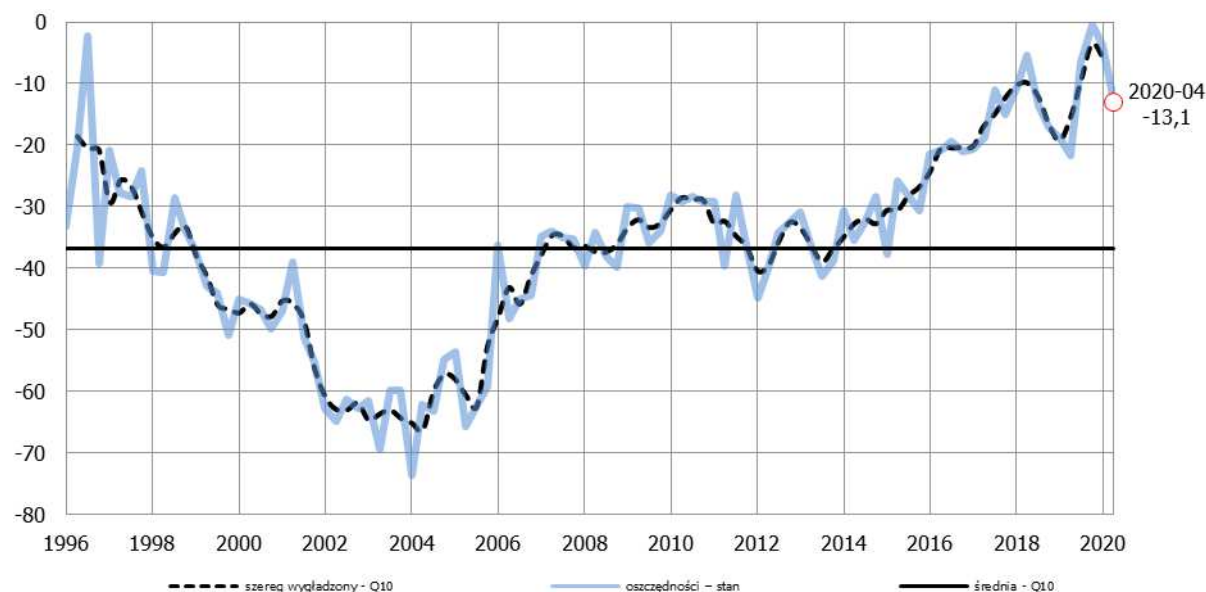

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. dużo większe	6,3	14,4	8,3	12,1	10,0	5,5
2. nieco większe	14,6	17,3	25,9	33,0	36,7	24,4
3. podobne	57,5	46,7	50,1	45,5	43,9	41,1
4. nieco mniejsze	11,7	5,7	12,2	6,2	7,0	20,7
5. dużo mniejsze	9,9	15,9	3,5	3,3	2,3	8,4
Saldo (1+0,5*2-0,5*4-5)	-2,2	4,3	11,7	22,2	22,5	-1,1

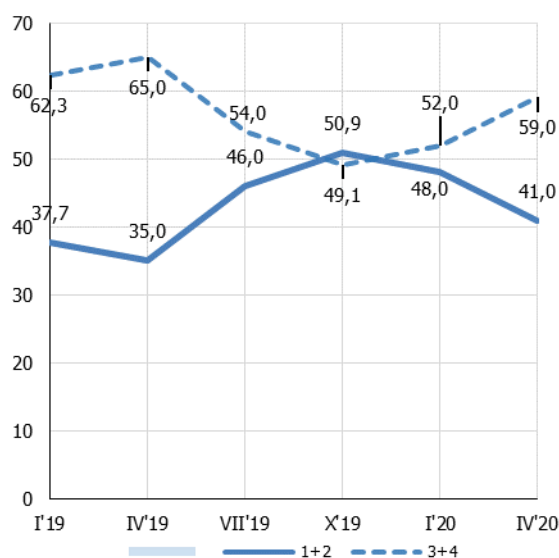
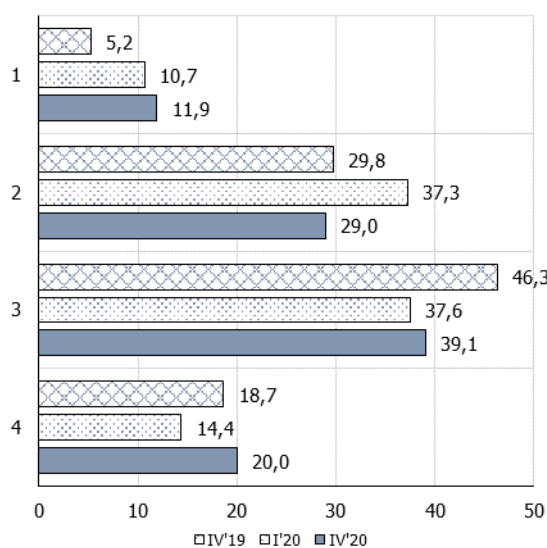

10. Oszczędności – diagnoza

Czy uwzględniając ogólną sytuację ekonomiczną Polski, Państwa zdaniem obecnie jest: ... ?

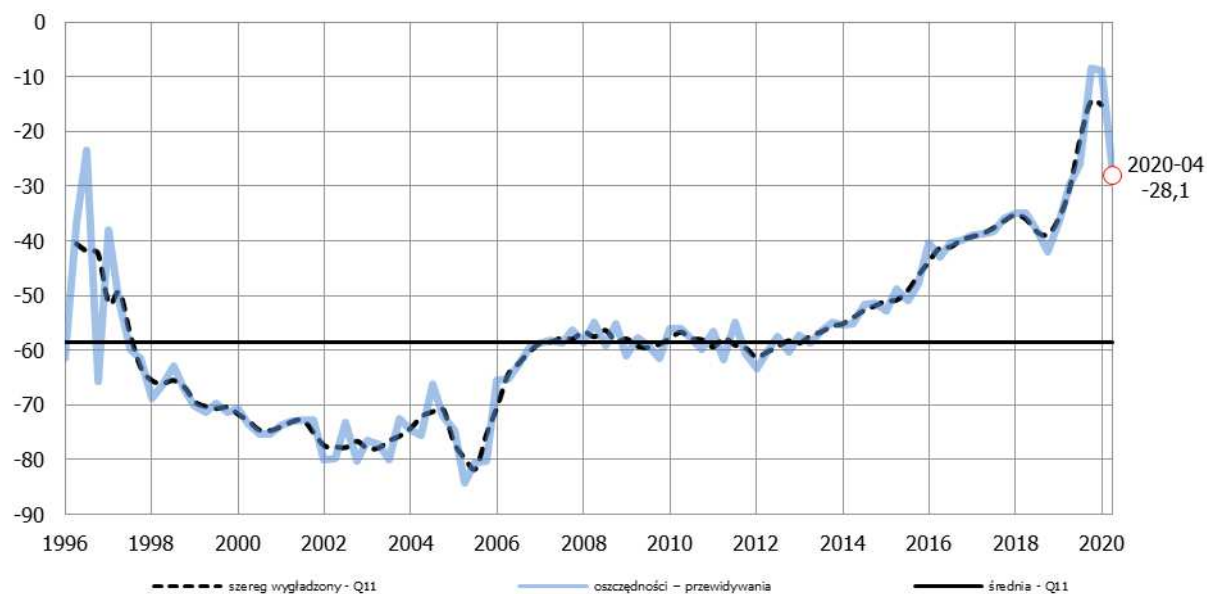

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. bardzo dobry czas, aby oszczędzać	4,0	5,2	8,7	9,3	10,7	11,9
2. dobry czas, aby oszczędzać	33,7	29,8	37,3	41,6	37,3	29,0
3. raczej niekorzystny czas, aby oszczędzać	45,0	46,3	40,5	37,3	37,6	39,1
4. bardzo niekorzystny czas, aby oszczędzać	17,3	18,7	13,5	11,8	14,4	20,0
Saldo (1+0,5*2-0,5*3-4)	-18,9	-21,7	-6,5	-0,3	-3,8	-13,1

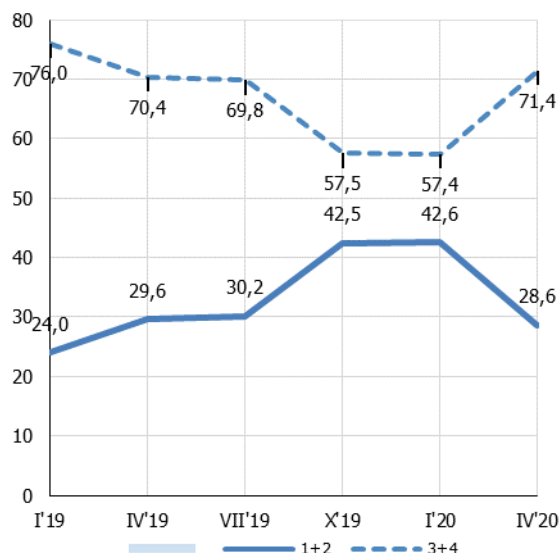
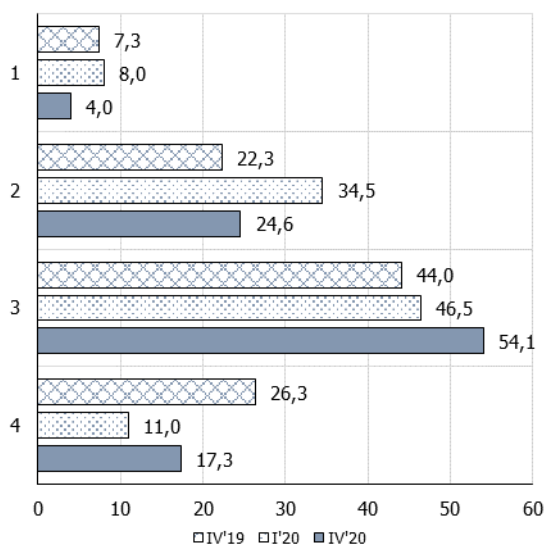

11. Oszczędności – prognoza

Jakie jest prawdopodobieństwo, że w następnych 12 miesiącach zdołacie Państwo zaoszczędzić jakiegokolwiek pieniądze: ... ?

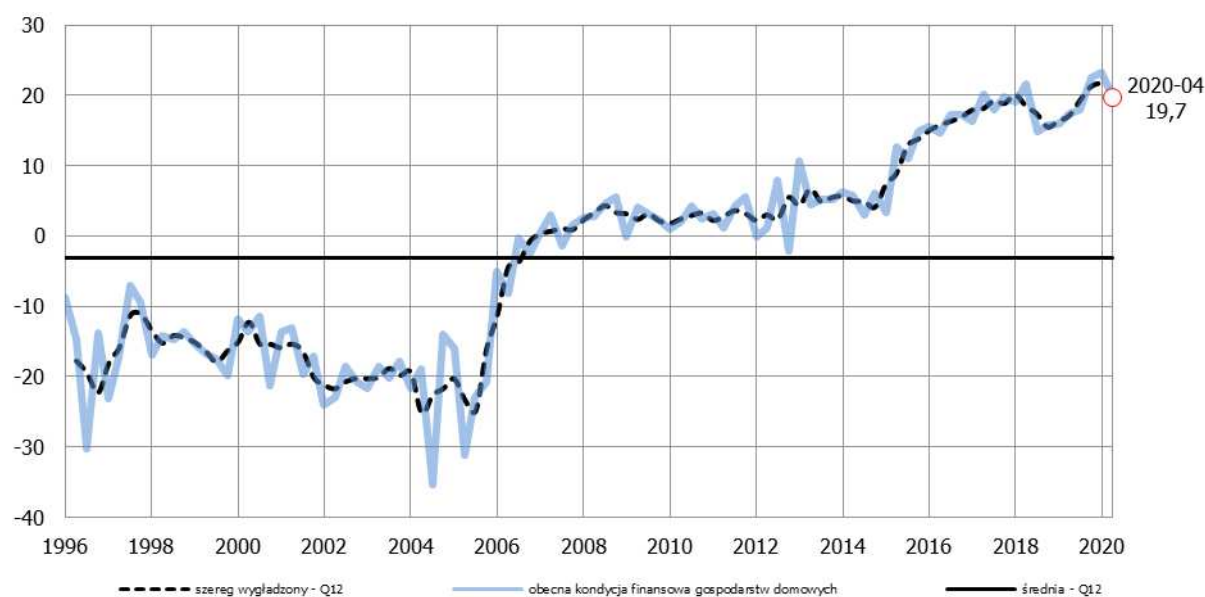

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. bardzo duże	4,3	7,3	5,9	8,1	8,0	4,0
2. dość duże	19,7	22,3	24,3	34,4	34,5	24,6
3. znikome	51,1	44,0	51,4	47,4	46,5	54,1
4. żadne	25,0	26,3	18,4	10,1	11,0	17,3
Saldo (1+0,5*2-0,5*3-4)	-36,4	-29,9	-26,1	-8,5	-8,9	-28,1

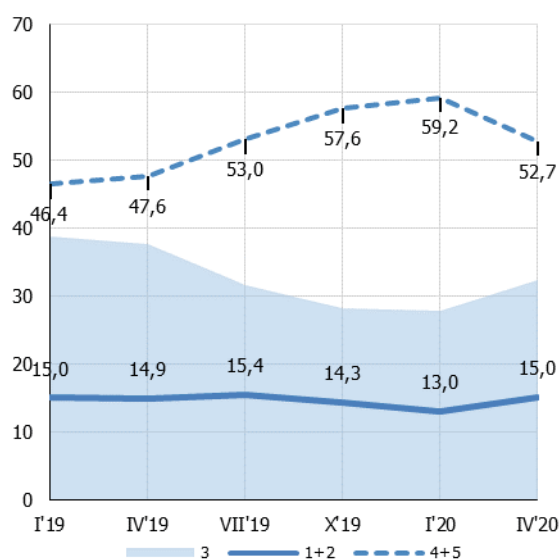
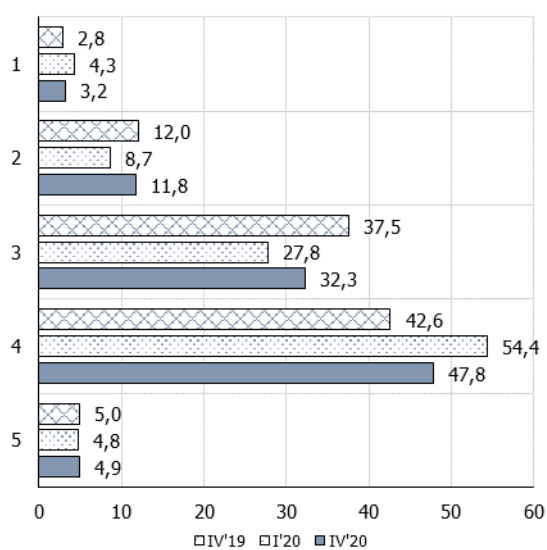

12. Obecna kondycja finansowa gospodarstw domowych

Która z poniżej wymienionych sytuacji najlepiej opisuje obecną sytuację finansową Państwa gospodarstwa domowego: ... ?

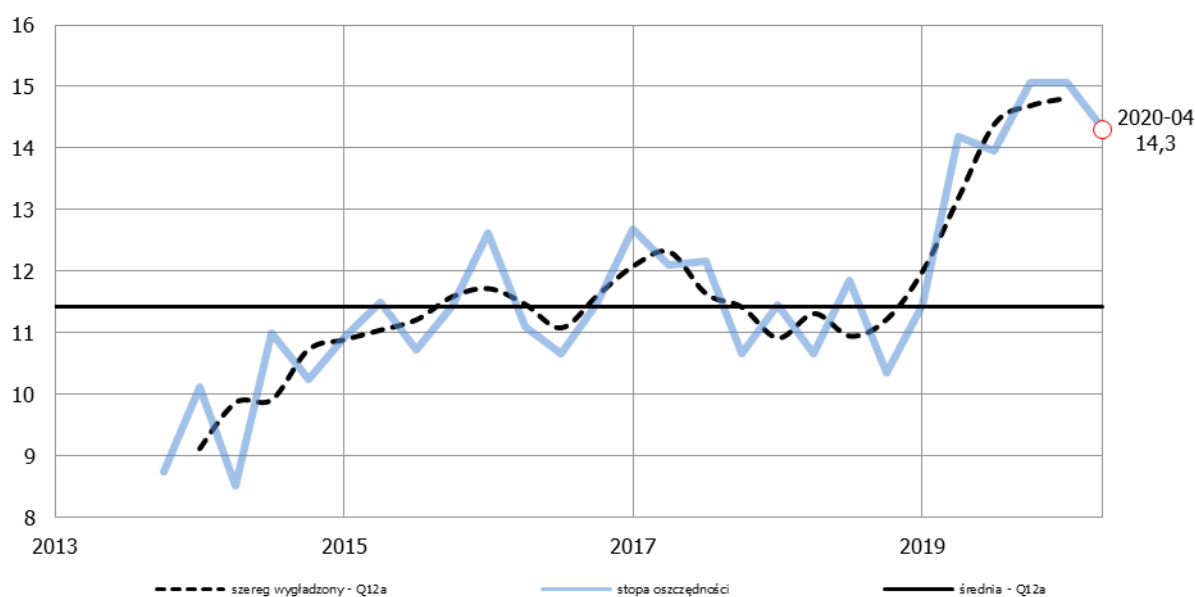

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. wpadamy w długi	4,0	2,8	5,3	3,7	4,3	3,2
2. przejadamy nasze oszczędności	11,0	12,0	10,2	10,6	8,7	11,8
3. nasz dochód z trudem starcza	38,7	37,5	31,6	28,2	27,8	32,3
4. nieco oszczędzamy	41,9	42,6	49,3	52,0	54,4	47,8
5. dużo oszczędzamy	4,5	5,0	3,8	5,5	4,8	4,9
Saldo (5+0,5*4-0,5*2-1)	16,0	17,4	18,0	22,6	23,3	19,7

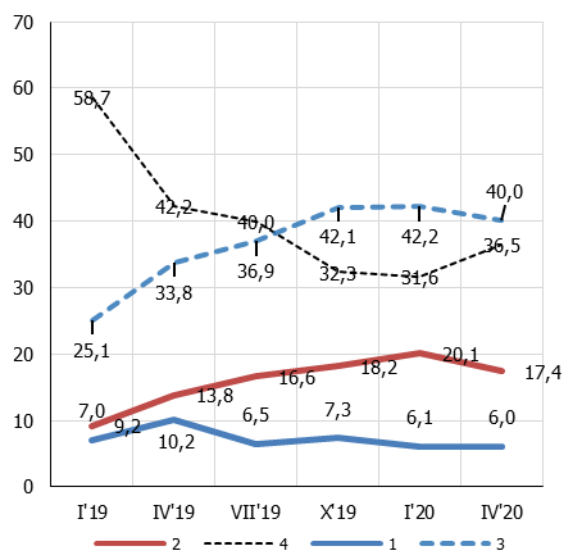
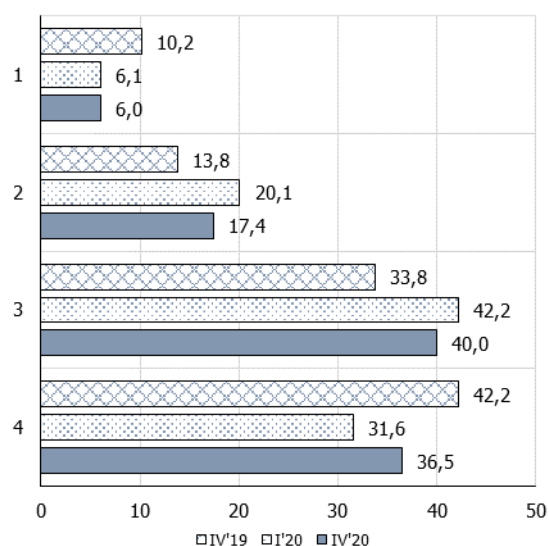

13. Stopa oszczędności

Jaki procent swoich miesięcznych dochodów przeznaczyli Państwo w tym i poprzednim miesiącu na oszczędności: ... ?

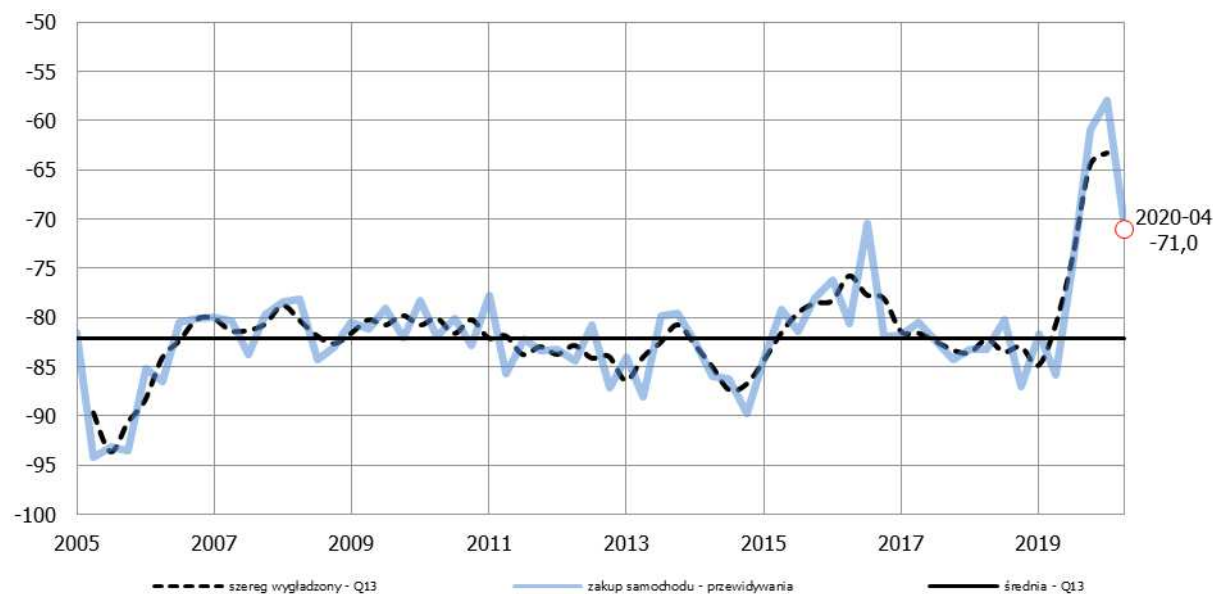

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. więcej niż 30% dochodów	7,0	10,2	6,5	7,3	6,1	6,0
2. od 20% do 30% dochodów	9,2	13,8	16,6	18,2	20,1	17,4
3. od 10% do 20% dochodów	25,1	33,8	36,9	42,1	42,2	40,0
4. mniej niż 10% dochodów	58,7	42,2	40,0	32,3	31,6	36,5
Średnia (1*35%+2*25%+3*15%+4*5%)	11,5	14,2	14,0	15,1	15,1	14,3

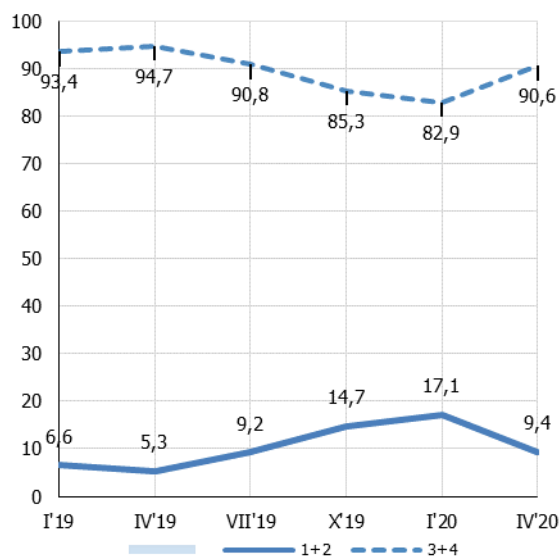
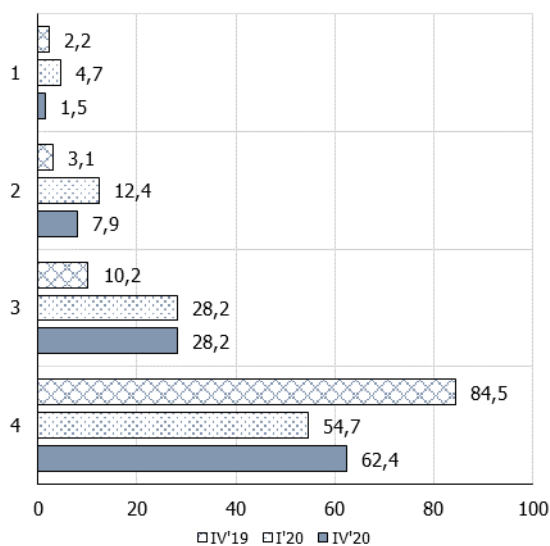

14. Zakup samochodu – prognoza

Jakie jest prawdopodobieństwo, że w następnych 12 miesiącach kupicie Państwo samochód?

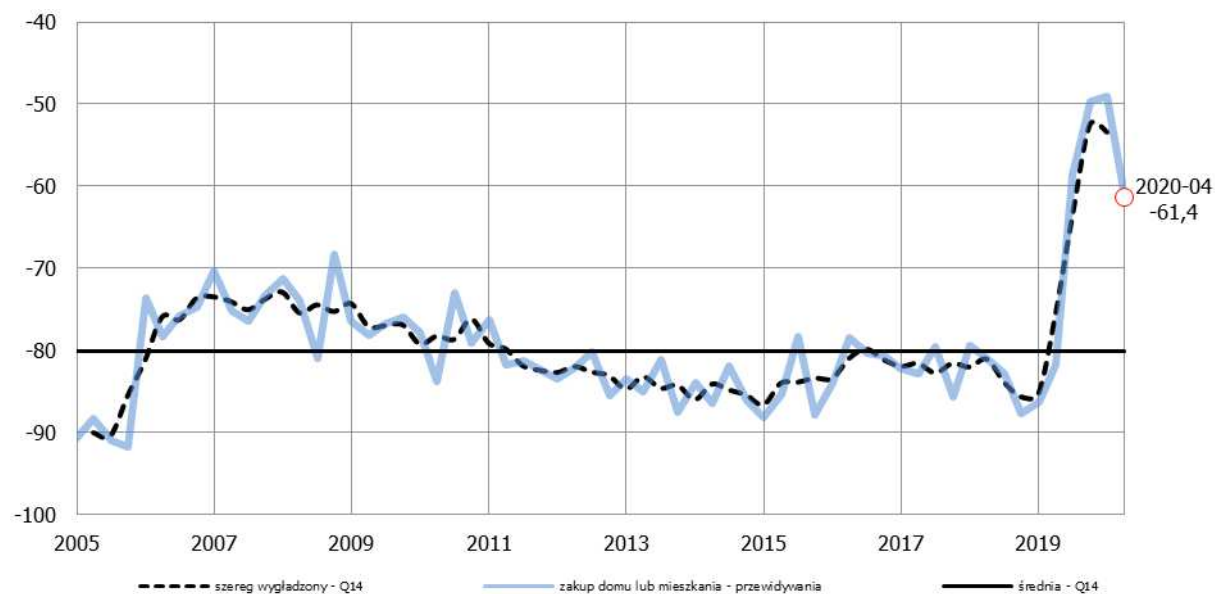

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. bardzo duże	1,9	2,2	2,0	3,1	4,7	1,5
2. dość duże	4,6	3,1	7,2	11,6	12,4	7,9
3. niewielkie	15,0	10,2	20,8	30,9	28,2	28,2
4. zdecydowanie żadne	78,4	84,5	70,0	54,4	54,7	62,4
Saldo (1+0,5*2-0,5*3-4)	-81,7	-85,8	-74,8	-61,0	-57,9	-71,0

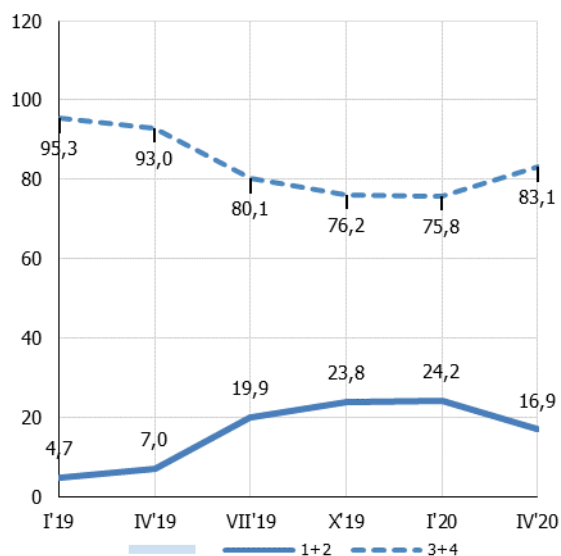
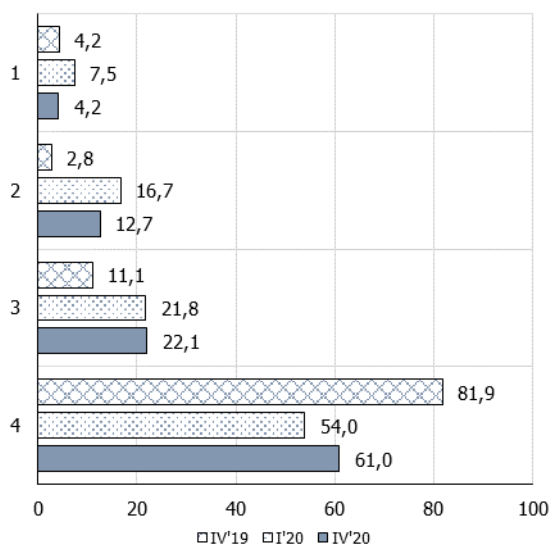

15. Zakup domu lub mieszkania – prognoza

Czy planujecie Państwo w następnych 12 miesiącach kupić lub budować dom ...?

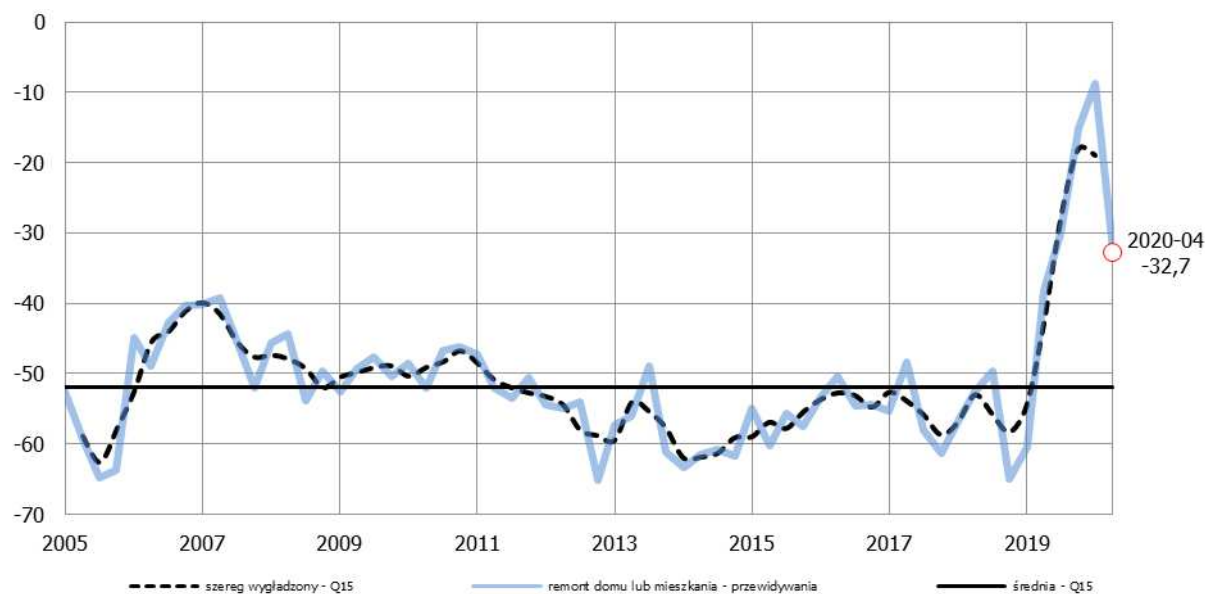

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. zdecydowanie tak	1,7	4,2	5,9	6,7	7,5	4,2
2. możliwe	3,0	2,8	14,0	17,1	16,7	12,7
3. raczej nie	11,5	11,1	17,3	22,5	21,8	22,1
4. zdecydowanie nie	83,8	81,9	62,8	53,7	54,0	61,0
Saldo (1+0,5*2-0,5*3-4)	-86,4	-81,8	-58,6	-49,6	-49,1	-61,4

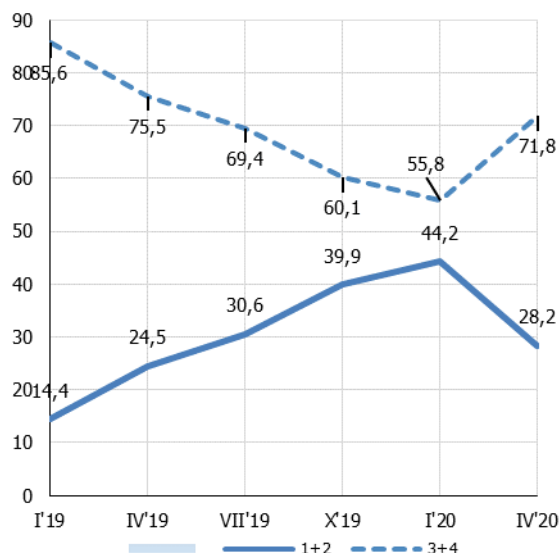
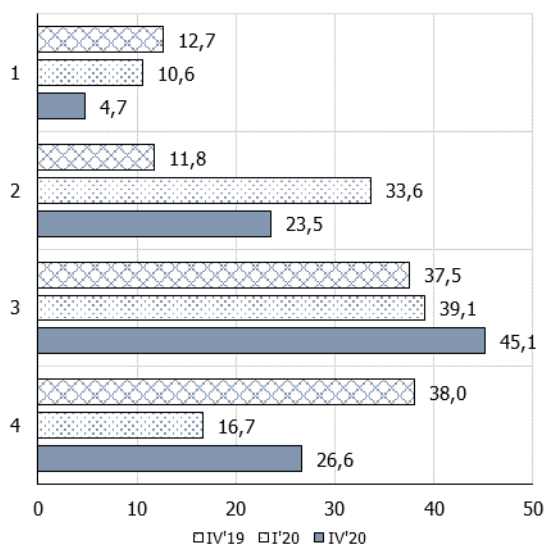

16. Remont domu lub mieszkania – prognoza

Jakie jest prawdopodobieństwo, że w następnych 12 miesiącach poniesiecie Państwo duże wydatki na podniesienie standardu lub remont zajmowanego domu, mieszkania?

Warianty odpowiedzi - odsetki	Okres badania					
	I'19	IV'19	VII'19	X'19	I'20	IV'20
1. bardzo duże	5,2	12,7	6,0	9,1	10,6	4,7
2. dość duże	9,2	11,8	24,5	30,7	33,6	23,5
3. niewielkie	30,7	37,5	42,0	40,8	39,1	45,1
4. zdecydowanie żadne	54,9	38,0	27,5	19,3	16,7	26,6
Saldo (1+0,5*2-0,5*3-4)	-60,4	-38,2	-30,1	-15,2	-8,8	-32,7

Jak oceniacie Państwo obecną sytuację finansową swego gospodarstwa domowego w porównaniu z sytuacją sprzed 12 miesięcy?

STRUKTURA PRÓBY WEDŁUG CECH RESPONDENTÓW

Cechy gospodarstwa domowego		IV'20
Liczba respondentów		1100
Głównym źródłem dochodów gospodarstw domowego jest		
praca najemna na stanowisku robotniczym	1	29,5
praca najemna na stanowisku nierobotniczym	2	26,5
praca w rolnictwie	3	3,5
praca na własny rachunek (nwolny zawód, działalność gospodarcza, freelancer)	4	10,5
emerytura lub renta	5	23,5
inne źródła	6	6,5
Dochód gospodarstwa na jedną osobę wynosi		
mniej niż 1000 zł	1	5,4
od 1001 do 1350 zł	2	13,7
od 1351 do 1700 zł	3	17,5
od 1701 do 2250 zł	4	28,0
więcej niż 2250 zł	5	35,5
Gospodarstwo składa się z		
1 osoby	1	7,9
2 osób	2	26,5
3 osób	3	28,3
4 osób	4	22,6
5 osób	5	10,5
6 i więcej osób	6	4,2
Liczba dzieci do lat 18 i pozostających na całkowitym utrzymaniu		
Zero	1	50,5
Jedno	2	26,6
Dwoje	3	18,5
Troje	4	4,0
Czworo i więcej	5	0,4
Gospodarstwo domowe znajduje się w		
wielkim mieście (100 tys. mieszkańców i więcej)	1	42,5
średnim mieście (od 10 do 100 tys. mieszkańców)	2	33,5
małym miasteczku (do 10 tys. mieszkańców)	3	7,0
na wsi	4	16,9
Wykształcenie wypełniającego (ukończone)		
wyższe	1	36,6
średnie	2	45,8
zawodowe	3	14,3
podstawowe	4	3,3
Wiek wypełniającego		
16-29	1	17,3
30-49	2	37,5
50-64	3	23,6
65+	4	21,5

METODOLOGIA I ORGANIZACJA BADANIA

Badanie kondycji gospodarstw domowych prowadzone jest przez Instytut Rozwoju Gospodarczego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (IRG SGH) co kwartał od 1990 r.

Badanie to było zapoczątkowane i prowadzone w latach 1990-2003 przez prof. dr hab. Katarzynę Duczkowską-Małysz i prof. dr hab. Jerzego Małysza, którzy opracowali autorską ankietę prasową wykorzystywaną do badania opinii gospodarstw domowych w latach 1990-95.

Jest to badanie ankietowe, prowadzone metodą testu koniunktury. W latach 1990-1995 do badania wykorzystywano ankietę zamieszczaną w tygodniku „Kobieta i Życie”. Na początku 1996 r. kwestionariusz ankiety został zharmonizowany z testem konsumenckim stosowanym w krajach Unii Europejskiej. Do 1999 r. publikowany był on w tygodniku "Tina". Od 2000 r. ankietę prasową została zastąpiona ankietą pocztową, rozsyłaną do reprezentatywnej próby.

Obecna ankietę zawiera 15 opiniotwórczych pytań stałych (które pochodzą z kwestionariusza UE). Dodatkowo w ankiecie zamieszczane są opiniotwórcze pytania specjalne, które odnoszą się do bieżących zjawisk ekonomicznych, istotnych z punktu widzenia zachowań gospodarstw domowych. Ponadto zawiera ona 7 pytań metrycznych odnośnie cech gospodarstwa domowego.

Pytania o opinię w ankiecie odnoszą się do ocen bieżącej sytuacji gospodarstwa domowego (w większości przypadków w porównaniu do sytuacji sprzed 12 miesięcy) lub mają charakter prognostyczny na 12 następnym miesiącu. Zgodnie z powszechnie stosowaną metodologią ankietę przeprowadzana jest zawsze w pierwszym miesiącu kwartału (styczeń, kwiecień, lipiec, październik).

Dla każdego stałego pytania o opinię ankiety oprócz wskaźników struktury obliczane są, po usunięciu odpowiedzi „nie wiem”, syntetyczne wskaźniki bilansowe tzw. salda.

Generalna zasada polega na obliczeniu różnicy odsetków odpowiedzi pozytywnych i negatywnych. Obliczenia sald dokonuje się poprzez przyjęcie przy zliczaniu wyników odpowiednich wag dla różnych wariantów odpowiedzi w poszczególnych pytaniach. Polega to na przyjęciu dla poszczególnych pytań wagi 1,0 dla wariantu „bardzo pozytywnego”, wagi 0,5 dla „pozytywnego”, minus 0,5 dla „negatywnego”, minus 1,0 dla wariantu „bardzo negatywnego”. Pozostałe warianty mają wagę 0,0. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie wag poszczególnych wariantów przy obliczaniu salda dla pytań opiniotwórczych bieżącego kwestionariusza. Wzór kwestionariusza zamieszczono w załączniku 1.

Dodatkowo w celu zapewnienia reprezentatywności wyników w skali kraju, jednostkowe odpowiedzi są ważone według cech respondenta. Jako cechy wagowe przyjęto wiek i wykształcenie respondenta.

Wszystkie statystyki bilansowe przyjmują wartości w przedziale od -100,0 do +100,0. Wartość ujemna wskaźnika oznacza, że przeważają opinie negatywne odnośnie badanego zjawiska, a wartość dodatnia że przeważają opinie pozytywne. Przy czym należy podkreślić, że polskie społeczeństwo charakteryzuje się w swych opiniach stosunkowo stabilnym, nadmiernym pesymizmem. Wobec powyższego interpretacja wyników badania kondycji gospodarstw powinna odnosić się w dużym stopniu również do zmian wskaźników bilansowych na przestrzeni czasu, a nie jedynie ich znaku i poziomu. Przykładowo

zmniejszanie ujemnej statystyki bilansowej w czasie należy interpretować jako poprawę nastrojów i na odwrót.

Na podstawie 4 sald prognostycznych obliczany jest syntetyczny wskaźnik sytuacji gospodarstw domowych: „Wskaźnik Kondycji Gospodarstw Domowych IRG SGH”, który jest średnią arytmetyczną z sald: oceny przyszłej sytuacji finansowej (pyt. 2), oceny przyszłej ogólnej sytuacji ekonomicznej (pyt. 4), oczekiwanej zmiany poziomu bezrobocia (pyt. 7) ze znakiem ujemnym, oceny przyszłej skłonności do oszczędzania (pyt. 11). Barometr również przyjmuje wartości w przedziale od 100,0 do minus 100,0 i ma podobną interpretację jak wskaźniki bilansowe.

Wartości sald dla poszczególnych pytań oraz wskaźnik IRGKGD są wygładzane poprzez zastosowanie 3-kwartalnej, scentrowanej średniej ruchomej. W przypadku obliczania średniej ruchomej dla ostatniej obserwacji zakłada się utrzymanie wartości z ostatniego badania dla brakującego kwartału.

Zestawienie wag poszczególnych wariantów przy obliczaniu salda dla pytań opiniotwórczych.

Pytanie	Warianty odpowiedzi					
	1	2	3	4	5	6
1	1,0	0,5	0,0	-0,5	-1,0	0,0
2	1,0	0,5	0,0	-0,5	-1,0	0,0
3	1,0	0,5	0,0	-0,5	-1,0	0,0
4	1,0	0,5	0,0	-0,5	-1,0	0,0
5	1,0	0,5	0,0	-0,5	-1,0	0,0
6	1,0	0,5	0,0	-0,5	-1,0	0,0
7	1,0	0,5	0,0	-0,5	-1,0	0,0
8	1,0	0,0	-1,0	0,0	-	-
9	1,0	0,5	0,0	-0,5	-1,0	0,0
10	1,0	0,5	-0,5	-1,0	0,0	-
11	1,0	0,5	-0,5	-1,0	0,0	-
12	-1,0	-0,5	0,0	0,5	1,0	0,0
13	1,0	0,5	-0,5	-1,0	0,0	-
14	1,0	0,5	-0,5	-1,0	0,0	-
15	1,0	0,5	-0,5	-1,0	0,0	-

Źródło: IRG SGH.